

Załącznik do Uchwały Nr XIII/79/07
Rady Gminy Zabierzów
z dnia 14.09.2007 r.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZABIERZÓW NA LATA 2007-2013

Zabierzów, lipiec 2007 r.

Spis treści

I. STRATEGIA ROZWOJU GMINY – ZAŁOŻENIA OGÓLNE	3
1. Czym jest strategia Gminy?	3
2. Metodologia opracowania Strategii	4
2.1 Cele strategiczne.....	4
2.2 Czynniki endo- i egzogeniczne	4
2.3 Instytucje, infrastruktura	5
3. Diagnoza, prognoza, scenariusze	5
4. Ścieżka dojścia – programy	5
II. PODSTAWY ROZWOJU GMINY	7
1. Ogólna charakterystyka Gminy	7
1.1 Położenie Gminy	7
1.2 Wielkość	7
1.3 Główne funkcje	7
2. Zasoby	7
2.1 Ludność	7
2.2 Zasoby przyrodnicze	10
2.3 Zasoby kulturowe	12
2.4 Zagospodarowanie przestrzenne	14
2.5 Infrastruktura instytucjonalna	20
2.6 Podstawy gospodarcze	21
3. Stopień aktywności społeczności lokalnej	23
4. Sytuacja finansowa Gminy	25
III. STRATEGIA ROZWOJU GMINY	29
1. Mocne strony (atuty) Gminy – możliwości ich wykorzystania	29
2. Słabe strony Gminy (bariery rozwoju) – możliwości ograniczenia niekorzystnych czynników	30
3. Pole możliwości rozwoju Gminy (wybory konieczne i alternatywne).....	30
4. Propozycje działań na rzecz rozwoju Gminy	31
5. Propozycje hierarchizacji zadań.....	53
6. Finansowanie Strategii	53
7. Realizacja Strategii	53
8. Monitoring	54
Zakończenie	61
Aneks	62
Spis tabel	67
Spis wykresów	67

I. STRATEGIA ROZWOJU GMINY - ZAŁOŻENIA OGÓLNE

1. Czym jest strategia Gminy?

Władze Gminy stoją przed koniecznością skutecznego rozwiązywania wielu istotnych problemów, które mają bezpośredni wpływ na poziom życia mieszkańców i warunki funkcjonowania podmiotów gospodarczych. Skuteczne i efektywne ich rozwiązywanie nie może być oparte na bieżących decyzjach, które nie są ukierunkowane na przyszłość. Ponadto ograniczoność środków finansowych, znajdujących się w dyspozycji władz samorządowych wymaga podejmowania racjonalnych decyzji o sposobie i kierunkach ich wydatkowania.

W tej sytuacji niezbędne staje się wdrożenie nowego systemu zarządzania Gminą, w którym decyzje bieżące i kadencyjne będą wynikać z ustaleń o charakterze długookresowym. Wymogi tak rozumianego zarządzania spełnia zarządzanie strategiczne, które jest ukierunkowanym na przyszłość procesem:

- planowania i wyboru celów rozwoju oraz zadań realizacyjnych – faza planowania i podejmowania decyzji,
- wdrażania w życie przyjętych ustaleń strategicznych – faza realizacji podjętych ustaleń,
- kontroli i monitorowania wykonania przyjętych ustaleń strategicznych – faza nadzoru przebiegu realizacji podjętych ustaleń.

Strategia Rozwoju to długookresowy plan działania, określający strategiczne cele rozwoju Gminy i przyjmujący takie kierunki oraz priorytety działania (cele operacyjne i zadania), które są niezbędne dla realizacji przyjętych zamierzeń rozwojowych.

Ustalenia zawarte w Strategii Rozwoju stanowią podstawę do prowadzenia przez władze Gminy długookresowej polityki rozwoju społeczno-gospodarczego. Wokół jej ustaleń muszą koncentrować się działania władz samorządowych, zmierzające do zapewnienia jak najlepszych warunków życia mieszkańców Gminy oraz tworzenia sprzyjających warunków dla dalszego rozwoju gospodarczego.

Dostrzegając konieczność wdrożenia zasad zarządzania strategicznego jako podstawy racjonalnego i efektywnego sterowania procesami rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy, w celu tworzenia możliwie jak najlepszego środowiska życia dla mieszkańców, władze Gminy Zabierzów podjęły_- na podstawie artykułu 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym¹ i uchwały Rady Gminy Zabierzów nr LXVII/276/06 z dnia 19.08.2006 r. w sprawie zmiany uchwały budżetowej na rok 2006 Nr LXII/344/06 Rady Gminy Zabierzów z dnia 28.03.2006 r., decyzję w sprawie opracowania Strategii Rozwoju Gminy Zabierzów na lata 2007-2013² jako podstawy do podejmowania bieżących decyzji, dotyczących dalszego rozwoju Gminy.

Do podstawowych funkcji tego dokumentu należy:

- prezentacja aktualnego stanu Gminy Zabierzów;
- usystematyzowanie celów i zadań, które będą realizowane przez władze samorządowe Gminy Zabierzów w perspektywie kilku lat;
- określenie kierunków funkcjonowania wszystkich instytucji samorządowych na terenie Gminy oraz wskazanie możliwości ich rozwoju;
- stworzenie podstaw do ubiegania się o środki finansowe ze źródeł zewnętrznych.

Strategia, jako kompleksowa koncepcja rozwoju Gminy, jest dokumentem o charakterze kierunkowym i nadrzędnym w stosunku do poszczególnych opracowań i programów sektorowych, np. Planów Rozwoju Lokalnego, Wieloletnich Planów Inwestycyjnych itp. Stanowi ona podstawę do ich opracowania.

¹ Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, tj. Dz. U. z 2001 r. nr 142, poz. 1591 z późn. zm.

² Zwanej dalej zamiennie Strategią Rozwoju lub Strategią.

Strategia Rozwoju nie jest „gotową receptą na sukces”. Jest ona jedynie „ogólnym drogowskazem”, wskazującym najważniejsze do rozwiązania problemy społeczne, gospodarcze, infrastrukturalne i ekologiczne, na których powinna być skoncentrowana uwaga Rady Gminy i Wójta Gminy w określonym horyzoncie czasowym. Ich skuteczna realizacja zależeć będzie od systematyczności i determinacji w działaniach realizacyjnych zarówno obecnych, jak i przyszłych Władz Gminy, a także sprzyjających uwarunkowań tkwiących w jej otoczeniu (sytuacja ogólnokrajowa, europejska).

2. Metodologia opracowania Strategii

2.1. Cele strategiczne

W ocenie potencjału rozwojowego Gminy szczególną rolę odgrywa określenie tych elementów jej struktury społeczno-gospodarczej, które mogą stać się względnie konkurencyjne w układzie regionalnym i krajowym. Tylko te układy terytorialne, które będą zdolne do uzyskania i utrzymania przewagi konkurencyjnej, zdołają zapewnić sobie możliwości niezakłóconego rozwoju.

Rolą władz publicznych jest dostrzeganie i wykorzystanie szans, które pojawiają się w danym miejscu i czasie i które, jeżeli nie zostaną podjęte, znikają. Dlatego też w Strategii konieczne jest wskazanie zestawu szans, jakie mogą stać przed gminą, jak również miejscowych warunków, które należy spełnić, by szanse te mogły zostać wykorzystane.

Przy formułowaniu Strategii Rozwoju Gminy Zabierzów, wzięto pod uwagę ustalenia dokumentów strategicznych opracowanych na szczeblu:

- wojewódzkim – Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2007-2013,
- powiatowym – Strategia Rozwoju Powiatu Krakowskiego.

Stąd też, strategiczne i operacyjne cele rozwoju zawarte w Strategii są zgodne z celami i priorytetami zawartymi w wyżej wymienionych dokumentach. Umożliwia to, z punktu widzenia formalnego, ubieganie się Gminy o dofinansowanie przewidzianych do realizacji przedsięwzięć rozwojowych, w tym inwestycji komunalnych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Główne cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy Zabierzów można sformułować następująco:

- I cel – Poprawa jakości życia w Gminie,
- II cel – Wzmocnienie tożsamości Gminy,
- III cel – Kształtowanie ładu przestrzennego i infrastrukturalnego,
- IV cel – Wspieranie rozwoju gospodarczego Gminy.

Zagadnienia te zostaną rozwinięte w dalszej części niniejszego dokumentu.

2.2. Czynniki endo- i egzogeniczne

Zdecydowana większość układów lokalnych RP rozwija się przede wszystkim w oparciu o endogeniczne czynniki rozwoju. Wynika to z faktu, że zakres bezpośredniej ingerencji państwa w sferę gospodarki stopniowo maleje, co będzie przejawiało się w dalszym ograniczaniu roli państwa jako właściciela majątku produkcyjnego, pracodawcy, inwestora. Również pośrednie oddziaływanie państwa na procesy rozwoju – w tym rozwoju lokalnego - będzie stopniowo przesunąć się ku zmniejszaniu wpływu na decyzje autonomicznych podmiotów gospodarczych i samorządowych władz lokalnych, a w przyszłości także regionalnych.

Nie można uzależniać programów rozwoju Gminy od dostępności środków, które „przyplyną” z zewnątrz (np. z budżetu państwa) jako „należne” danemu układowi lokalnemu. Programy te będą opierać się na identyfikacji czynników pobudzających wzrost gospodarczy

i zmiany strukturalne oraz na pomysłach jak najbardziej efektywnego wykorzystania tych czynników.

2.3. Instytucje, infrastruktura

Za element Strategii Rozwoju Gminy należy uznać również wspomaganie instytucjonalnego zaplecza gospodarki, w tym między innymi:

- korzystne oddziaływanie na kapitał ludzki,
- wspomaganie tworzenia instytucji obsługi biznesu,
- estetyzację wsi,
- promocję i marketing,
- partnerstwo publiczno-prywatne,
- współpracę międzygminną.

Wielokierunkowa, precyzyjnie adresowana i konstruowana promocja walorów Gminy powinna stać się jednym z najbardziej efektywnych instrumentów jej rozwoju.

Jednym z głównych aspektów proponowanej Strategii powinny stać się sugestie dotyczące metod wspierania i promowania miejscowej przedsiębiorczości. Szczególnie skutecznym sposobem przełamywania barier rozwoju przedsiębiorczości jest poprawa stanu lokalnej infrastruktury technicznej, zarówno technicznej jak i społecznej, której stopień rozwoju jest coraz częściej brany pod uwagę przy lokalizacji inwestycji.

3. Diagnoza, prognoza, scenariusze

Budowa Strategii Rozwoju sprowadza się do odpowiedzi na trzy podstawowe pytania, występujące we wzajemnym powiązaniu sekwencyjnym:

1. W jakim punkcie na ścieżce rozwoju znajduje się Gmina? – faza diagnostyczna.
2. Gdzie powinna się znaleźć w określonym momencie (za 10-15 lat)? W fazie tej zostaje zarysowany stan docelowy.
3. W jaki sposób osiągnąć pożądany stan? Jest to właściwa strategia rozwoju, która będzie zawierać opis poszczególnych stanów pośrednich, środki ich osiągnięcia oraz wskazanie na punkty w czasie, w których powinny one wystąpić.

Celem fazy diagnostycznej powinno być przedstawienie korzystnych i niekorzystnych cech Gminy i na tym tle identyfikacja jej głównych „przewag konkurencyjnych” oraz barier przeszkadzających w ich pełnym rozwinięciu i wykorzystaniu.

Na podstawie tak zestawionych informacji powinna zostać sporządzona ogólna ocena Gminy z punktu widzenia jej walorów jako środowiska dla nowej działalności gospodarczej i jako pożądanego miejsca zamieszkania. Pomocna w tym względzie będzie próba spojrzenia na układ lokalny niejako „z zewnątrz”, oczami potencjalnego inwestora i mieszkańca, którzy analizują miejscowe warunki gospodarowania czy zamieszkania z punktu widzenia swoich preferencji. Z drugiej jednak strony, to spojrzenie zewnętrzne nie powinno przesłonić własnych preferencji władz samorządowych i społeczności lokalnej, które w wielu przypadkach mogą być sprzeczne z oczekiwaniami potencjalnych, zewnętrznych użytkowników walorów i zasobów danego układu lokalnego.

4. Ścieżka dojścia - programy

Program opracowywania Strategii uwzględni sposób dochodzenia do stanu docelowego, a więc będzie zawierać sugestie na temat zakresu i sekwencji działań władz publicznych. W fazie tej zostanie określony zestaw przedsięwzięć kluczowych z punktu widzenia Strategii. Będzie ona zawierać cele, które dadzą się zrealizować dzięki bardziej racjonalnemu wykorzystaniu potencjału już istniejącego, oraz na takie, które wymagają podjęcia nowych inwestycji lub nowych działań o charakterze organizacyjnym.

Część zawierająca wytyczne dla Gminy w zakresie realizacji jej zadań własnych będzie składała się z następujących części:

1. Mocne strony (atuty) Gminy - możliwości ich wykorzystania.
2. Słabe strony Gminy (bariery rozwoju) - możliwości ograniczania niekorzystnych czynników.
3. Pole możliwości rozwoju Gminy (wybory konieczne i alternatywne).
4. Propozycje działań na rzecz rozwoju Gminy.
5. Propozycje hierarchizacji zadań.

Do prac nad opracowaniem Strategii Rozwoju zaproszono szerokie grono osób, reprezentujących różne instytucje, organizacje i zawody. W skład zespołu zadaniowego weszły następujące osoby³:

Wojciech Burmistrz	Piotr Budziak
Jan Bereza	Bożena Karczmarska –Michniak
Irena Smorąg	Stanisław Zaborowski
Rafał Stanek	Zygmunt Podgórski
Paweł Bartek	Stanisław Myjak
Joanna Hanusz	Agnieszka Kwarciak
Dorota Zwolińska	Joanna Rogala
Józef Woch	Elżbieta Aleksander
Andrzej Bukowczan	Mikołaj Miścicki
Maria Michałowska	Grzegorz Mytnik

Taki sposób postępowania umożliwił uspołecznienie procesu opracowywania Strategii. Stąd też cele i zadania w niej zapisane są wynikiem konsultacji społecznych, wychodzących poza forum Urzędu Gminy.

³ Zarządzenie Wójta Gminy Zabierzów nr 14/W/07 z dnia 4 stycznia 2007r. w sprawie powołania Zespołu Zadaniowego ds. Analizy i Odbioru Projektu „Strategii Rozwoju Gminy Zabierzów na lata 2007-2013”.

II. PODSTAWY ROZWOJU GMINY

1. Ogólna charakterystyka Gminy

1.1. Położenie Gminy

Gmina Zabierzów jest jedną z największych gmin wiejskich województwa małopolskiego. Położona jest ona w środkowej części powiatu krakowskiego i graniczy z:

- miastem Kraków (od południowego wschodu),
- gminą Liszki (od południa),
- gminą Krzeszowice (od zachodu),
- gminą Jerzmanowice (od północy),
- gminą Wielka Wieś (od północy i wschodu).

Teren Gminy jest częścią prowincji fizyczno-geograficznej Wyżyny Małopolskiej i podprowincji Wyżyny Śląsko-Krakowskiej. Wchodzi on w skład makroregionu Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej i leży w jej południowej części oraz w południowej części Rowu Krzeszowickiego.

Prawie cały teren Gminy Zabierzów położony jest w zlewni rzeki Rudawy (lewobrzeżny dopływ Wisły), z wyjątkiem wsi: Aleksandrowice, Brzoskwinia i Kleszczów, które leżą w dolinie rzeki Sanki⁴.

1.2. Wielkość

Gmina zajmuje obszar 9.959 ha. Administracyjnie obejmuje ona 23 sołectwa: Aleksandrowice, Balice, Bolechowice, Brzezcie, Brzezinka, Brzoskwinia, Burów, Karniowice, Kleszczów, Kobylany, Kochanów, Młynka, Niegoszowice, Nielepice, Pisary, Radwanowice, Rudawa, Rząska, Szczyglice, Ujazd, Więckowice, Zabierzów, Zelków. Siedzibą władz samorządowych jest miejscowość Zabierzów.

1.3. Główne funkcje

Główne funkcje Gminy Zabierzów to przemysł i usługi. Funkcje uzupełniające to rolnictwo i turystyka. Potencjał turystyczny Gminy nie jest w pełni wykorzystany. Gmina Zabierzów pełni także funkcję „sypialni” dla mieszkańców Krakowa.

2. Zasoby

2.1. Ludność

Struktura demograficzna ludności i analiza rozwoju zaludnienia stanowi podstawę budowy prognozy potrzeb społecznych, na których opiera się polityka rozwoju Gminy. Procesy demograficzne decydują o skali rozwoju Gminy, jego dynamice oraz o skali potrzeb w sferze rynku pracy, mieszkań i całej grupy inwestycji demograficznych, np. przedszkoli, szkół. W Tabeli 1 zaprezentowano liczbę ludności Gminy Zabierzów w latach 2002-2005.

⁴ Program Ochrony Środowiska Gminy Zabierzów, s. 7; strona internetowa: <http://zabierzow.org.pl/gmina/> (dostępna 19 grudnia 2006 r.).

Tabela 1. Ludność wg faktycznego miejsca zamieszkania i płci w Gminie Zabierzów w latach 2002-2005

Wyszczególnienie	stan na 31 grudnia			
	2002	2003	2004	2005
Ogółem	21612	21846	22014	22257
Mężczyźni	10388	10497	10590	10710
Kobiety	11224	11349	11424	11547

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Banku Danych Regionalnych GUS 2002-2005, www.stat.gov.pl.

Z zaprezentowanych danych wynika, że dla Gminy Zabierzów charakterystyczny jest stały przyrost liczby mieszkańców, będący wynikiem napływu ludności spoza Gminy, głównie z miast. Między 2002 a 2005 rokiem liczba ludności wzrosła o 645 osób. Wśród mieszkańców przeważają kobiety. W 2005 r. wskaźnik feminizacji ukształtował się na bardzo wysokim poziomie –108. Wskaźnik ten jest wyższy od takiej samej wielkości obliczonej dla Polski, województwa małopolskiego i powiatu krakowskiego (aneks, wykres A.)

Zmiana liczebności mieszkańców Gminy jest wynikiem zarówno procesów związanych z ruchem naturalnym, jak i z ruchem migracyjnym. Dane dotyczące ruchu naturalnego w Gminie Zabierzów w latach 2002-2005 zostały zestawione w Tabeli 2.

Tabela 2. Ruch naturalny ludności wg płci w Gminie Zabierzów w latach 2002-2005

Wyszczególnienie	Urodzenia żywe				Zgony ogółem			
	2002	2003	2004	2005	2002	2003	2004	2005
Ogółem	190	161	185	206	231	204	229	229
Mężczyźni	108	79	98	96	115	96	120	108
Kobiety	82	82	87	110	116	108	109	121

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Banku Danych Regionalnych GUS 2002-2005, www.stat.gov.pl.

W latach 2002-2005 przyrost naturalny w Gminie Zabierzów był ujemny. W 2002 r. wyniósł on (–41) osoby, trzy lata później (–23). Wskaźnik przyrostu naturalnego w 2005 r. ukształtował się na poziomie (–1) promila i był on mniej korzystny od tego samego wskaźnika obliczonego dla Polski, województwa małopolskiego i powiatu krakowskiego (aneks, wykres B).

W Tabeli 3 przedstawiono dane dotyczące procesów migracyjnych w Gminie Zabierzów w latach 2002-2005.

Tabela 3. Migracje wewnętrzne i zewnętrzne w Gminie Zabierzów w latach 2002-2005

Wyszczególnienie	Zameldowania				Wymeldowania			
	2002	2003	2004	2005	2002	2003	2004	2005
Ogółem	477	491	467	427	157	182	178	166
Miasta	384	427	388	347	103	137	117	129
Wieś	88	64	79	77	54	45	61	37
Zagranica	5	0	0	3	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Banku Danych Regionalnych GUS 2002-2005, www.stat.gov.pl.

Liczba ludności Gminy Zabierzów wzrasta w wyniku ruchów migracyjnych. W okresie między 2002 a 2005 rokiem do Gminy przybyły 1862 osoby, natomiast wymeldowały się 683. Warto zaznaczyć, że zdecydowana większość osób zameldowanych w Gminie Zabierzów w analizowanym okresie przybyła z miasta. W wyniku migracji liczba ludności wzrosła, zatem o 1179 osób.

W Tabeli 4 przedstawiono dane dotyczące struktury mieszkańców Gminy Zabierzów według wieku ekonomicznego.

Tabela 4. Ludność w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym w Gminie Zabierzów w latach 2002-2005

Wyszczególnienie	Wiek przedprodukcyjny				Wiek produkcyjny				Wiek poprodukcyjny			
	2002	2003	2004	2005	2002	2003	2004	2005	2002	2003	2004	2005
Ogółem	4727	4558	4462	4419	13223	13563	13790	14044	3662	3725	3762	3794
Mężczyźni	2405	2302	2267	2238	6799	6984	7101	7229	1184	1211	1222	1243
Kobiety	2322	2256	2195	2181	6424	6579	6689	6815	2478	2514	2540	2551

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Banku Danych Regionalnych GUS 2002-2005, www.stat.gov.pl.

Gmina Zabierzów należy do Gmin młodych demograficznie. Dominującą grupą jest ludność w wieku produkcyjnym. W latach 2002–2005 jej udział w łącznej liczbie ludności Gminy oscylował wokół 61%, z bardzo wyraźną tendencją rosnącą. Liczna jest także grupa ludzi młodych. W latach 2002-2005 co piąty mieszkaniec Gminy nie ukończył 18 roku życia. Oznacza to, że w ciągu kilku najbliższych lat na rynek pracy wejdzie znaczna grupa ludzi. Odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym kształtuje się na poziomie 16%. Struktura demograficzna mieszkańców jest, więc korzystna dla dalszego rozwoju Gminy. Wskaźnik obciążenia ekonomicznego kształtował się na koniec 2005 r. na poziomie 63,1. Jest on bardziej korzystny niż w województwie małopolskim. Analogiczny wskaźnik osiągnął lepszą wartość w powiecie krakowskim i w całej Polsce (aneks, wykres C).

Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy Zabierzów (wg Narodowego Spisu Powszechnego (NSP) 2002 r. 30,2% ogółu osób aktywnych legitymuje się wykształceniem zasadniczym zawodowym, a 27,6% – podstawowym i niepełnym podstawowym, jedynie, co 10 mieszkańców aktywny na rynku pracy ukończył studia wyższe) stanowi zasadniczą barierę dla podejmowania zatrudnienia w licznych zlokalizowanych na terenie Gminy zakładach pracy. Najwięksi pracodawcy w Gminie Zabierzów zatrudniają głównie kadrę wykształconą i posiadającą wysokie kwalifikacje zawodowe.

Problem tworzenia warunków dla podnoszenia poziomu wykształcenia mieszkańców Gminy wymaga pilnej interwencji ze strony samorządu lokalnego. Zmiana i ukierunkowanie nowoczesnej gospodarki rynkowej na sektor usługowy, wzmagać będzie zapotrzebowanie rynku pracy na wysokiej klasy specjalistów i wysokokwalifikowaną kadrę pracowników.

Gmina Zabierzów nie jest gminą samodzielną po względem ekonomicznym, część jej mieszkańców pracuje poza jej obszarem, dojeżdżając głównie do Krakowa. W Tabeli 5 zestawiono dane dotyczące zatrudnienia i bezrobocia w Gminie Zabierzów w latach 2002-2005.

Tabela 5. Liczba pracujących i bezrobotni w Gminie Zabierzów w latach 2002-2005

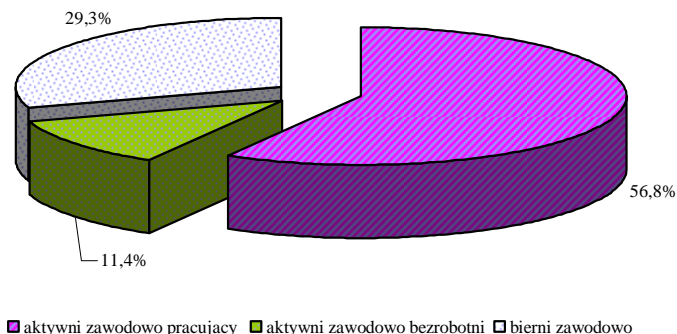
Wyszczególnienie	Pracujący				Bezrobotni			
	2002	2003	2004	2005	2002	2003	2004	2005
Ogółem	3752	4015	4034	4305	-	995	898	845
Mężczyźni	1771	2050	1949	2214	-	519	466	416
Kobiety	1981	1965	2085	2091	-	476	432	429

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Banku Danych Regionalnych GUS 2002-2005, www.stat.gov.pl.

Liczba ludności pracującej z roku na rok rośnie, przy jednoczesnym spadku poziomu bezrobocia. Liczba pracujących pomiędzy 2002 a 2005 rokiem powiększyła się o 553 osoby. Rosła ona szybciej niż następował spadek bezrobocia (pomiędzy 2003 a 2005 rokiem – 150 osób). Wśród zatrudnionych w niewielkim stopniu przeważają mężczyźni (w 2005 r. stanowili oni 51,4 % ogółu pracujących). Natomiast bezrobocie według płci rozkłada się równomiernie.

Na Wykresie 1 przedstawiono strukturę aktywności zawodowej mieszkańców Gminy Zabierzów. Wynika z niego, że mieszkańcy Gminy charakteryzują się wysoką aktywnością zawodową. Co trzeci mieszkaniec jest bierny zawodowo.

Wykres 1. Aktywność ekonomiczna ludności Gminy Zabierzów w 2002 r. (wg NSP)

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Banku Danych Regionalnych GUS, www.stat.gov.pl oraz NSP 2002.

2.2. Zasoby przyrodnicze

Obszar Gminy Zabierzów został objęty ochroną ze względu na wartości przyrodnicze, kulturowe, historyczne i krajobrazowe. Część obszaru Gminy objęta jest programem ochrony przyrody Natura 2000. Do obszarów chronionych na terenie Gminy Zabierzów należą: Dolinki Jurajskie (pow. całkowita 916,2 ha).⁵

Walory przyrody ożywionej

Większa część Gminy znajduje się w obszarze Zespołu Jurajskich Parków Krajobrazowych, z czego w:

- Tenczyńskim Parku Krajobrazowym – 4383,2 ha (44,0% powierzchni Gminy)
- Parku Krajobrazowym Dolinki Krakowskie – 1867,5 ha (18,8% powierzchni Gminy)

Na obszarze Gminy położone są trzy rezerваты przyrody:

- Dolina Kluczwoły, rezerwat leśny, pow. 35,29 ha, fragment zachodniego zbocza, głęboko wciętej doliny jurajskiej, (buczyny, grądy, łęgi, bór mieszany, murawy i zarośla kserotermiczne)
- Wąwóz Bolechowicki, rezerwat krajobrazowy, pow. 21,31 ha, przełom potoku Bolechowickiego, łęg olszowy, grąd i bór mieszany, zbiorowiska zaroślowe i murawy kserotermiczne;
- Skała Kmity, rezerwat krajobrazowy, pow. 19,47 ha, przełom rzeki Rudawy z ciekawymi formami skalnymi, zbiorowiska leśne (łęgi, grądy) zaroślowe i murawowe.;

oraz trzy użytki ekologiczne:

⁵ Internet: <http://natura2000.mos.gov.pl/natura2000/pl/>. Strona dostępna w dniu 13 marca 2007 roku.

- Stanowisko lilii złotogłów, położenie na terenie Zabierzowa, o powierzchni 3,57 ha, utworzone w 1998r.;
- Uroczysko Podgołogórze, położone na terenie Rząski, o powierzchni 6,75 ha, utworzone w 2001 r.;
- Uroczysko w Rząsce, o powierzchni 49,67 ha, utworzone w 2001r.

Na obszarze Gminy Zabierzów zarejestrowano 47 pomników przyrody ożywionej i nieożywionej.

Szata roślinna Gminy jest niezwykle różnorodna i zawiera cenne elementy florystyczne. Do podstawowych gatunków roślin występujących na terenie Gminy należą: sosna zwyczajna, dąb i grab oraz leszczyna, kalina i jałowiec pospolity. Dolinę Rudawy porastają lasy łąkowe (wiąz, olcha, jesion). Na skałach wapiennych możemy spotkać rośliny reliktowe i endemiczne. Chronionymi gatunkami roślin są m.in.: brzoza ojcowska oraz rojnik pospolity.

Najważniejszymi przedstawicielami fauny są: dzik, lis, borsuk, sarna, kuna leśna. Z ptaków możemy spotkać dzięcioła, sowę i gołębia grzywacza. W licznych jaskiniach i rozpadlinach swoje siedliska mają różne gatunki nietoperzy.

W tabeli 6 zaprezentowano dane dotyczące leśnictwa w Gminie Zabierzów w latach 2002-2005, a w Tabeli 7 dane z zakresu ochrony przyrody.

Tabela 6. Leśnictwo wszystkich form własności w Gminie Zabierzów w latach 2002-2005

Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005
Ogółem (w ha)	15915	15956	15918	15918
Lasy ogółem	15747	15787	15746	15746
Grunty leśne publiczne ogółem	15225	15266	15218	15218
Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa	14475	14516	14268	14468
Grunty leśne prywatne	69	69	70	70

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Banku Danych Regionalnych GUS 2002-2005, www.stat.gov.pl.

Tabela 7. Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej w Gminie Zabierzów w latach 2002-2005

Obszary prawnie chronione w ha	2002	2003	2004	2005
Ogółem	6207,1	6213,8	6296,5	6289,9
Rezerwy przyrody	76,1	76,1	76,1	76,1
Parki krajobrazowe razem	6207,2	6207,2	6289,8	6289,8
Parki krajobrazowe rezerwy i pozostałe formy ochrony przyrody	129,4	129,4	129,4	136,1
Użytki ekologiczne	53,2	59,9	59,9	60
Pomniki przyrody				
Ogółem (szt.)	47	47	78	78

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Banku Danych Regionalnych GUS 2002-2005, www.stat.gov.pl.

Walory przyrody nieożywionej

Przeważająca część Gminy leży na wysokości poniżej 300 m n.p.m. Według podziału najednostki fizyczno-geograficzne Gmina Zabierzów położona jest na obszarze czterech regionów:

- Płaskowyżu Ojcowskiego,
- Rowu Krzeszowickiego,
- Garbu Tenczyńskiego,
- Obniżenia Cholerzyńskiego.

Obszar Gminy charakteryzuje się niezwykle urozmaiconą rzeźbą terenu. Występują tu równiny, łagodne pagórki i niezwykle malownicze, głęboko wcięte dolinki jurajskie (Dolina Bolechowicka, Kobyłańska, Będkowska). Przez południową część Gminy przebiega Garb Tenczyński –zwarty masyw z wapieni kończący się w okolicach Balic.

Północną część obszaru Gminy rozcinają głębokie doliny potoków, które „przebijają się” przez utwory jurajskie (Dolina Kluczwoły, Dolina Kobyłańska, Dolina Będkowska i inne) tworząc bardzo malownicze zręby, jary i parowy krasowe. Różnice w wysokości dochodzą tutaj nawet do kilkudziesięciu metrów. Na tym terenie występują również urozmaicone formy geomorficzne, tj. ostańce wierzchwinowe, bramy i rygle dolinowe, przełomy, grotty, jaskinie i wywietrzyska. Rejon ten wraz z dolinkami położonymi na południowych stokach Garbu Tenczyńskiego nazywany jest Dolinkami Podkrakowskimi.

Wody powierzchniowe i podziemne

Na terenie Gminy Zabierzów istnieje sieć rzeczna obejmująca dorzecze rzeki Rudawy, lewobrzeżnego dopływu Wisły oraz Sanki. Do rzeki Rudawy uchodzą na obszarze Gminy potoki: Krzeszówka i Szklarka. Rudawa płynąc z zachodu na wschód przecina Gminę w jej środkowej części. Na rzece Rudawie, na granicy Gminy Zabierzów i Miasta Krakowa znajduje się ujęcie wody pitnej dla aglomeracji krakowskiej. W związku z tym znaczna część Gminy leży w strefie ochrony bezpośredniej i pośredniej ujęcia wody pitnej z rzeki Rudawy

Gmina Zabierzów położona jest w rejonie występowania wód podziemnych, wchodzących w skład Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP). Obszar Gminy obejmuje dwa zbiorniki: GZWP 326 – Krzeszowice-Pilica oraz GZWP 450 - Dolina Rzeki Wisły (Kraków).

Dość duży obszarowo GZWP Krzeszowice-Pilica ma charakter szczelinowo-krasowo-porowy, odkryty, przepływowy. Średnia głębokość występowania wody wynosi 160 m. Na obszarze Gminy obejmuje on obszar wychodni formacji jurajskiej pod zróżnicowanym nakładem czwartorzędowym. Zbiornik tworzą zróżnicowane litologicznie typy wapieni. Ze względu na swój charakter oraz brak izolacji wody łatwo ulegają zanieczyszczeniu, szczególnie ze strony gospodarki rolnej i innych powierzchniowych źródeł zanieczyszczeń.

Zbiornik GZWP Doliny Rzeki Wisły ma charakter porowy i jest związany z utworami czwartorzędowymi doliny Wisły i jej dopływów. Średnia głębokość występowania – 15 – 30 m. Ujęcia charakteryzują się niższą jakością wody w stosunku do zbiornika Jurajskiego oraz wyższą wydajnością⁶.

2.3. Zasoby kulturowe

Na terenie Gminy Zabierzów znajduje się 17 zespołów obiektów wpisanych do rejestru zabytków, oraz 18 stanowisk archeologicznych. Większość z obiektów zabytkowych znajduje się pod ochroną Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Krakowie. W Tabeli 8 przedstawiono najważniejsze z nich.

⁶ Program Ochrony Środowiska Gminy Zabierzów, s. 15-18.

Tabela 8. Najważniejsze obiekty zabytkowe na terenie Gminy Zabierzów

Miejscowość	Obiekt
Aleksandrowice	Pozostałości zespołu dworskiego z 2 poł. XIX w.: oficyny, resztki założeń zieleni ze stawami i alejami starodrzewia.
Balice	Pałac - wybudowany ok. XV wieku, był siedzibą znamienitych rodów szlacheckich: Ossolińskich, Bonerów, Firlejów, a także Radziwiłłów, którzy w drugiej połowie XIX wieku dokonali jego gruntownej przebudowy. Pałac zlokalizowany jest 15 km od centrum Krakowa, w bliskiej odległości od Portu Lotniczego im. Jana Pawła II w otoczeniu zabytkowego parku z XVI-XX w. o pow. 5 ha ze śladami „ogrodu włoskiego”, w którym rośnie wiele okazałych, egzotycznych drzew. Pałac utrzymany jest w stylu historyzującym, silnie nawiązującym do tradycji rezydencjonalnej architektury barokowej. Charakterystyczną cechą pałacu jest cofnięty portyk, przed którym znajdują się piękne, półkolistie pnące schody frontowe prowadzące na taras.
Bolechowice	Kościół p.w. św. Piotra i Pawła , XIV - XIX w.; marmurowy, gotycki, kilkakrotnie rozbudowywany; prezbiterium i zakrystia z 1393 r.; gotycki ostrołukowy portal z kutymi drzwiami z herbami Ozora i Leszczyc; ołtarz główny z obrazem ukrzyżowania Chrystusa, pędzla Jana Tycjusa nadwornego malarza króla Jana III Sobieskiego.
Brzezie	Park dworski z XIX w.
Karniowice	Zespół dworski z XVII - XVIII w.; klasyczny, murowany dworek z końca XVIII w. Zabytek cenny z uwagi na unikalną budowę dachu mansardowego krytego gontem i alkierza w kształcie wieżyczek oraz kolumnowego ganka. Zabudowania gospodarcze przebudowane na początku XX wieku, spichlerz z 1763 r. został rozebrany i przeniesiony do skansenu w Krzesławicach. Kaplica dworska p. w. św. Marii Magdaleny. Zbudowana przed 1624 r. przez Jerzego Pipana, właściciela majątku, rektora Uniwersytetu Krakowskiego i Paderewskiego. Około 1665 r. odnowiona przez ks. Stanisława Mieroszewskiego. Murowana, sześcioboczna, ściany zewnętrzne z podziałem ramowym, marmurowy ołtarz.
Kobylany	Kaplica dworska , pozostałość po zabudowaniach zespołu dworskiego z XIX wieku; stylowa fasada rozcłonkowana pilastrami w dwóch kondygnacjach; szczyt zwieńczony trójkątnym przyczółkiem i metalowym krzyżem. Stara kuźnia, zbudowana z łamanego wapienia, z charakterystycznym, wysuniętym okapem dachu.
Kochanów	Drewniana willa z końca XIX w. Niegdyś pałacyk myśliwski Lubomirskich, od 1955 roku budynek służył potrzebom szkoły podstawowej.
Niegoszowice	Klasyczny pałac z początku XIX w. wraz z zachowanym zespołem parkowym.
Radwanowice	Zespół dworski z XIX -XX w. w którego skład wchodzi dwór, kapliczka, stajnia, stodoła, park. Dwór jest obecnie siedzibą Fundacji im. Brata Alberta.

Rudawa	Kościół - jedna z najstynniejszych budowli ceglanych w Małopolsce. Istnieje od XII w., w 1185 r. podarowany kapitulie krakowskiej, na uwagę zasługuje zabytkowe prezbiterium z ok. 1300 r. Na ścianach prezbiterium i nawy odsłonięte w czasie prac konserwatorskich dobrze zachowane fragmenty malowideł gotyckich i renesansowych. We wnętrzu kościoła na uwagę zasługuje renesansowy nagrobek (1576 r.) Elżbiety z Giebułtowskich Pisarskiej, z interesującym napisem w języku staropolskim oraz obraz w ołtarzu głównym datowany na 1450 r. - gotycka wersja bizantyjskiego Hodegetrii. Całość stanowi połączenie gotyku, renesansu i baroku. Przed kościołem stoi niewielka barokowa kostnica z XVIII w. oraz - również barokowa - charakterystyczna wieża bramna, zwana „Zegarową” o konstrukcji słupowo-ramowej.
Rząska	Zespół dworski z założeniem parkowym o charakterze krajobrazowym z XIX w.
Więckowice	Zespół dworski Skrzyńskich z XIX w. z charakterystycznym piętrowym dworem wybudowanym w stylu neogotyckim, spichlerzem, pralnią i dawną wozownią przebudowaną na kaplicę.
Zabierzów	Drewniano - murowana willa z ogrodem z 1902.
Zelków	Elementy regionalnej zabudowy wiejskiej z XIX w.

Źródło: Strona internetowa gminy Zabierzów, strona internetowa: <http://zabierzow.org.pl/article.php?id=50> (dostępna 15 grudnia 2006 r.).

Wymienione zabytki są obiektami, o których walorach decyduje również otoczenie. Drzewostany wokół kościołów, willi, zespołów dworskich, kapliczek stanowią istotny walor krajobrazowy oraz element podlegający ochronie. Należy zwrócić uwagę na odpowiednie kształtowanie otoczenia obiektów zabytkowych. Powinno ono podkreślać walory obiektu, umożliwiać jego ekspozycję dla turystów, nawiązywać do historii i tradycji, chronić obiekt.

Obiekty zabytkowe stanowią istotny element krajobrazowy, podnoszący walory krajoznawcze oraz wartość otaczających działek. Ich istnienie nadaje terenom niepowtarzalny charakter i klimat oraz stanowi istotny element tożsamości Gminy. Powinnością Gminy jest, więc szczególna dbałość o ich stan i ochronę.

2.4. Zagospodarowanie przestrzenne

2.4.1. Infrastruktura techniczna

Infrastruktura drogowa

Łączna długość dróg na terenie Gminy Zabierzów wynosi 637,28 km, w tym z nawierzchnią bitumiczną 217,9 km, natomiast z nawierzchnią tłuczniowo-gruntową 419,38 km. Długość dróg w podziale na kategorie obejmuje:

- drogę krajową nr 79 (Kraków - Krzeszowice – Trzebinia), będącą jednocześnie drogą alternatywną dla autostrady A-4 o długości 11,0 km,
- drogę wojewódzką nr 774 Zabierzów - Kryspinów (stanowiącą dojazd do Portu Lotniczego w Balicach) o długości 6,0 km,
- drogi powiatowe o łącznej długości 45,2 km,
- drogi gminne o łącznej długości 99,08 km,
- drogi pozostałe o łącznej długości 476,0 km.

Przez teren Gminy przebiega również autostrada A4 Kraków - Katowice z odejściem w kierunku Zakopanego, docelowo mająca połączyć wschodnią część Europy z zachodnią. Stała komunikacja autobusowa i bliskość autostrady ułatwia dojazd do Krakowa oraz na lotnisko. Dojazd do Krakowa umożliwia też szeroka sieć linii prywatnych (busy).

Od chwili wprowadzania opłat za przejazd autostradą A4, drogi na terenie Gminy przenoszą znaczny ruch samochodowy zarówno lokalny, jak i tranzytowy (w kierunku Śląska), powodując wysokie zagrożenie hałasem, emisją spalin oraz wypadkami i związanymi z nimi nadzwyczajnymi zagrożeniami środowiska.

Z uwagi na znaczną uciążliwość takiego stanu rzeczy dla życia mieszkańców i funkcjonowania Gminy, konieczna jest budowa obwodnicy Zabierzowa, która została uwzględniona w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego Gminy Zabierzów przyjętym w 2004 roku.⁷ W okresie programowania 2007-2013 konieczne będzie również podjęcie innych działań inwestycyjnych z zakresu infrastruktury drogowej, w szczególności na terenach inwestycyjnych, zarówno mieszkaniowych jak i komercyjnych.⁸

Infrastruktura kolejowa

Przez Gminę przebiega ważny międzynarodowy szlak kolejowy z zachodu na wschód: Zgorzelec-Katowice-Kraków-Medyka. Na terenie Gminy znajdują się 2 stacje kolejowe w Rudawie i Zabierzowie nadające się również do przeładunku towarowego. Poza tym od grudnia 2006 roku działa w Zabierzowie pierwsza w Polsce prywatna pasażerska stacja kolejowa. Nowa stacja jest oddalona od dworca zlokalizowanego w centrum Zabierzowa o 2 km w stronę Krakowa.⁹ W Gminie Zabierzów zlokalizowany jest również odcinek boczniczy kolejowej do MPL w Balicach.

Transport lotniczy

W południowej części Gminy usytuowany jest Międzynarodowy Port Lotniczy im. Jana Pawła II Kraków Balice. To po warszawskim Okęciu największe lotnisko w Polsce. W 2005r. obsłużyło ono ponad 1,5 mln pasażerów. Loty odbywają się do ponad 52 miast świata. Dojazd na lotnisko ułatwia stała komunikacja autobusowa i szynobusowa oraz bliskość autostrady¹⁰.

Wodociągi

Eksplotatorem i użytkownikiem gminnej sieci wodociągowej jest Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Spółka z o.o., w którym Gmina Zabierzów posiada 100% udziałów. Na koniec 2005 r. długość czynnej rozdzielczej sieci wodociągowej z przyłączeniami wynosiła 331,8 km, a stopień zwodociągowania Gminy - 96,1%.

Dla wodociągów gminnych woda pobierana jest z 14 ujęć wód podziemnych. Do najwydajniejszych należą:

- ujęcie źródlane „Graność” (360 m³/dobę) zaopatrujące miejscowości Kochanów, Młynka, Niegoszowice, Pisary, Rudawa;
- ujęcie głębinowe w Kobylanach (460 m³/dobę) zaopatrujące wsie Brzezinka, Kobylany i Więckowice oraz częściowo Bolechowice i Zabierzów.

Część wody wodociągowej (ok. 20%) kupowana jest z MPWiK w Krakowie, wodociągi gminne (miejscowości graniczące z gm. Kraków) są połączone z siecią miejską.

Część zakładów funkcjonujących na terenie Gminy korzysta z własnych ujęć wód podziemnych. Są to między innymi: Instytut Zootechniki w Krakowie (gospodarstwa w Balicach i Aleksandrowicach), Spółdzielnia Właścicieli Mieszkań w Karniowicach. Jednostka Wojskowa w Balicach i Międzynarodowy Port Lotniczy im. Jana Pawła II Kraków-

⁷ Uchwała Nr XXVIII/161/04 Rady Gminy Zabierzów z dnia 15.04.2004r. - Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Zabierzów w części obejmującej sołectwa: Brzezinka, Brzoskwinia, Karniowice, Kobylany, Młynka, Niegoszowice, Nielepice, Pisary, Radwanowice, Rudawa, Więckowice.

⁸ Dane otrzymane z Urzędu Gminy w Zabierzowie, jeżeli dane przedstawione w opracowaniu zostały pozyskane z innych źródeł będzie to wyraźnie zaznaczone.

⁹ Strona internetowa: <http://zabierzow.org.pl/aktualnosci/article.php?id=297> (dostępna 18 grudnia 2006 r.).

¹⁰ Strona internetowa: <http://zabierzow.org.pl/aktualnosci/article.php?id=260> (dostępna 19 grudnia 2006 r.).

Balice sp. z o.o., korzystają z gminnej sieci wodociągowej, a dla celów pożarowych z własnego ujęcia i zbiorników p.poż.

Gospodarka ściekowa

Siecią kanalizacji sanitarnej, o dł. 201,4 km (171,9 km kolektorów głównych i 29,5 km przyłączy) objętych jest około 10 140 mieszkańców. Co oznacza, że stopień skanalizowania wynosi 46,4% (szczegółowe informacje patrz aneks, tabela D i E).

System kanalizacyjny z terenu Gminy obsługuje 5 oczyszczalni ścieków:

- 1 PŁASZÓW w Krakowie (użytkownik Miasto Kraków) dla miejscowości: Kochanów, Rząska, Szczyglice, Zabierzów, Bolechowice, Więckowice, Kobylany, Karniowice.
- 2 ECOLO-CHIEF o przepustowości 220m³/dobę w Radwanowicach dla miejscowości Radwanowice.
- 3 POMILTEK w Zelkowie o przepustowości 150m³/dobę dla miejscowości Zelków, Bolechowice (Wola i Morgi).
- 4 MAAN w Balicach o przepustowości 800m³/dobę dla miejscowości Balice, Aleksandrowice, Burów, Kleszczów, Brzoskwinia
- 5 MAAN w Niegoszowicach o przepustowości 800m³/dobę dla miejscowości: Niegoszowice, Rudawa, Pisary, Brzezinka, Nielepice i Młynka.

Osady ściekowe z oczyszczalni w Radwanowicach, Zelkowie, Balicach i Niegoszowicach wywożone są do utylizacji przez wyspecjalizowane firmy.

Duża dysproporcja pomiędzy stopniem zwodociągowania i skanalizowania Gminy może wpływać negatywnie na stan środowiska, warunki życia mieszkańców, rozwój działalności gospodarczej na terenie Gminy. W Tabeli 9 przedstawiono dane dotyczące oczyszczania ścieków w Gminie Zabierzów.

**Tabela 9. Oczyszczanie ścieków w Gminie Zabierzowie w latach 2002-2005
(w dam³/rok)**

Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005
Odprowadzane ogółem	443,3	458,4	576	542,6
Oczyszczone łącznie z wodami infiltracyjnymi i ściekami dowożonymi	128	129	112	91
Oczyszczone razem	353	457	574	542
Oczyszczone mechanicznie	225	328	463	451
Oczyszczone biologicznie	128	129	111	91

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Banku Danych Regionalnych GUS 2002-2005, www.stat.gov.pl.

Gazyfikacja

Gmina Zabierzów posiada rozbudowaną infrastrukturę gazociągową. Prace w zakresie gazyfikacji Gminy zostały zakończone. Zaopatrzenie terenów Gminy Zabierzów funkcjonuje w oparciu o istniejący system bazujący na:

- a) gazociągach wysokoprężnych:
 - R250 CN 6,3 MPa Korabniki - Zabierzów,
 - R250 CN 2,5 MPa Zabierzów - Wola Filipowska,
 - R 80 CN 6,3 MPa do stacji redukcyjnej w Balicach,
 - odgałęzienia do stacji redukcyjnych w Zabierzowie i Rudawie,
- b) stacjach redukcyjno-pomiarowych gazu I stopnia: w Zabierzowie, Rudawie.

W Tabeli 10 zaprezentowano zużycie gazu w gospodarstwach domowych w Zabierzowie w latach 2002-2005.

Tabela 10. Zużycie gazu w gospodarstwach domowych w Gminie Zabierzów w latach 2002-2005

Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005
Na jednego mieszkańca	850,7	215,1	249,8	292,7
Na jednego korzystającego / odbiorcę	0	830,5	982,1	1136

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Banku Danych Regionalnych GUS 2002-2005, www.stat.gov.pl.

Infrastruktura teleinformatyczna

Mieszkańcy Gminy Zabierzów mogą korzystać z usług internetowych dostarczanych m.in. przez Telekomunikację Polską. Neostrada TP jest usługą opartą na technologii ADSL oraz na standardzie wymagającym użycia kompatybilnego modemu. Maksymalne szybkości transmisji wynoszą (w odpowiednich pakietach, wartości w kilobitach oraz kilobajtach na sekundę):

- 128 kb/s (16 kB/s), 64 kb/s (8 kB/s),
- 256 kb/s (32 kB/s), 128 kb/s (16 kB/s),
- 512 kb/s (64 kB/s), 128 kb/s (16 kB/s),
- 1024 kb/s (128 kB/s), 256 kb/s (32 kB/s),
- 2048 kb/s (256 kB/s), 256 kb/s (32 kB/s),
- 6144 kb/s (768 kB/s), 256 kb/s (32 kB/s).

Każdy użytkownik Neostrady otrzymuje również:

- stałą, bezpłatną pomoc techniczną pod numerem,
- bezpłatny dostęp do Serwisu Multimedialnego i Strefy Gier na www.neostrada.pl
- darmową przestrzeń dyskową¹¹.

Elektryfikacja

Teren Gminy Zabierzów objęty jest rozbudowaną siecią energetyczną. Podstawowym źródłem energii elektrycznej jest istniejąca stacja 110/15 kV, zlokalizowana we wsi Bolechowice, zaopatrująca obszar Gminy poprzez:

- sieć rozdzielczą średniego napięcia,
- stacje transformatorowe 15/0,4 kW,
- sieci niskiego napięcia.

2.4.2. Infrastruktura społeczna

Szkolnictwo

Edukacją przedszkolną zajmują się 1 przedszkole samorządowe i 3 przedszkola niepubliczne. Edukację na poziomie podstawowym realizuje 10 szkół podstawowych. Po ukończeniu nauki w podstawówce uczniowie kontynuują naukę w 3 gimnazjach. Uczniowie z problemami mogą korzystać z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.

Organem prowadzącym dla 9 szkół podstawowych i wszystkich gimnazjów jest Gmina Zabierzów. Organ prowadzący nadzoruje działalność szkół w zakresie spraw administracyjnych i finansowych. Sprawami leżącymi w kompetencji organu prowadzącego zajmuje się Kierownik Wydziału Oświaty Urzędu Gminy.

¹¹ www.tp.pl.

W Tabeli 11 przedstawiono wskaźnik skolaryzacji w 2005 r. dla Gminy Zabierzów, powiatu krakowskiego, województwa małopolskiego i Polski. Zarówno dla szkół podstawowych i gimnazjów wskaźnik ten jest dużo niższy niż obliczony dla innych obszarów.

Tabela 11. Wskaźnik skolaryzacji brutto za 2005 r.

Wyszczególnienie	Zabierzów	Powiat krakowski	woj. małopolskie	Polska
Szkoły podstawowe	90,1	93	98	98,4
Gimnazja	83,4	91,2	97,4	98,2

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Banku Danych Regionalnych GUS 2002-2005, www.stat.gov.pl.

W Tabeli 12 zaprezentowano dane dotyczące komputeryzacji w szkołach Gminy Zabierzów.

Tabela 12. Komputeryzacja w Gminie Zabierzów w latach 2003-2005

Wyszczególnienie	2003	2004	2005
Komputery w szkole			
Ogółem	144	160	172
Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	97	113	119
Gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	47	47	53
Pracownie komputerowe			
Ogółem	12	12	12
Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	9	9	9
Gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	3	3	3
Komputery podłączone do Internetu			
Ogółem	97	104	134
Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	54	58	81
Gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	43	46	53
Uczniowie przypadający na 1 komputer			
Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	28	25	18
Gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	21	35	21

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Banku Danych Regionalnych GUS 2002-2005, www.stat.gov.pl.

Sytuacja w zakresie wyposażenia szkół w Gminie Zabierzów systematycznie poprawia się, i jest ona znacznie lepsza niż w Polsce, powiecie krakowskim czy województwie małopolskim (aneks, wykres F). W Tabeli 13 przedstawiono dane dotyczące wyników sprawdzianu, który piszą uczniowie na zakończenie szkoły podstawowej, a w Tabeli 14 wyniki egzaminu na zakończenie gimnazjum

Tabela 13. Wyniki sprawdzianu na zakończenie szkoły podstawowej w 2006 r.

Wyszczególnienie	Wyniki
Kraków	29,22
Powiat Krakowski	26,83
Gmina Zabierzów	27,29

Źródło: Informacja o wynikach sprawdzianu 2006, OKE w Krakowie, tab. 22, s. 36; tab. 23, s. 41 i 39, <http://www.oke.krakow.pl/inf/filemgmt/singlefile.php?lid=813> (strona dostępna 01.02.2007 r.).

Tabela 14. Wyniki egzaminu na zakończenie szkoły gimnazjalnej w 2006 r.

Wyszczególnienie	Część humanistyczna	Część matematyczna	Wyniki egzaminu gimnazjalnego ogółem
Kraków	34,79	27,70	62,49
Powiat Krakowski	32,61	24,42	57,03
Gmina Zabierzów	33,04	26,05	59,09

Źródło: Informacja o wynikach egzaminu gimnazjalnego w 2006 roku, OKE w Krakowie, tab. 27, s. 46; tab. 30, s.49; tab. 33, s. 60 i 65; <http://www.oke.krakow.pl/inf/filemgmt/singlefile.php?lid=819> (strona dostępna 01.02.2007 r.).

Wyniki osiągane przez uczniów szkół podstawowych funkcjonujących na terenie Gminy Zabierzów w niewielkim stopniu gorsze od wyników osiąganych przez uczniów szkół miasta Krakowa (różnica 1,39 punktu). Korzystnie Gmina wypada na tle Powiatu Krakowskiego. Uczniowie w Gminie Zabierzów byli o 0,46 punktu lepsi od uczniów Powiatu. W przypadku egzaminu na zakończenie nauki w gimnazjum różnice są większe. Uczniowie z Krakowa są o 3,4 punktu lepsi od uczniów Gminy Zabierzów.

Ochrona zdrowia

W Gminie funkcjonują trzy Ośrodki Zdrowia: w Zabierzowie, w Bolechowicach i w Rudawie, a także znajduje się tu sześć niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej - dwa w Zabierzowie i po jednym w miejscowościach Bolechowice, Rząska, Aleksandrowie, Rudawa. Poza tym w Zabierzowie znajduje się Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna. Na terenie Gminy działa także pięć aptek oraz jeden punkt apteczny¹².

Kultura

Najważniejszym organizatorem imprez kulturalnych na terenie Gminy jest Samorządowe Centrum Kultury i Promocji Gminy Zabierzów.

W Centrum funkcjonują następujące pracownie: ceramiczna, plastyczna, teatralna, modelarska. Mieszkańcy mogą uczestniczyć m.in. w zajęciach muzycznych, teatralnych, lektoratach językowych. Co roku Centrum jest organizatorem około 200 imprez, w tym corocznych pikników plenerowych Gminy w Dolinie Kobyłańskiej, Bolechowickiej, w Kamieniołomie w Zabierzowie oraz Gminnych Dożynek. W centrum swoją siedzibę ma „Galeria na piętrze”, gdzie swoje prace prezentują wybitni artyści malarze, rzeźbiarze i fotograficy¹³.

Na terenie miejscowości Zabierzów funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna, która, posiada trzy filie - w Balicach, Bolechowicach i Rudawie.

¹² Strona internetowa: <http://www.zabierzow.org.pl/kontakt/sluzbazdrowia.php> (dostępna 20 grudnia 2006 r.); Bank Danych Regionalnych GUS 2005.

¹³ Zabierzów. Folder promocyjny, s. 20.

Obiekty sportowe

W miejscowości Zabierzów funkcjonuje nowoczesny Ośrodek Sportowo Rekreacyjny, który umożliwi mieszkańcom Gminy korzystanie z następujących obiektów:

- hali widowiskowo - sportowej o wymiarach 36 x 18 m, przeznaczonej do gry w siatkówkę, koszykówkę i piłkę nożną spełniającą wymogi do rozgrywania zawodów rangi krajowej.
- basenu z 6 torami,
- nowoczesnej siłowni¹⁴.

Na terenie Gminy funkcjonuje jeden z najlepszych obiektów tenisowych w Polsce: Klub Tenisowy Rudawa. Położony on jest w otulinie Jurajskiego Parku Krajobrazowego (Rudawa - 8km od granic Krakowa) na 4 ha działce nad rzeką Rudawa. Hala tenisowa posiada 4 korty i spełnia wymogi ITF (International Tennis Federation) oraz PZT (Polski Związek Tenisowy) do rozgrywania turniejów tenisowych¹⁵.

Stadnina Koni Huculskich w Nielepicach dysponuje stanem 35 - 40 koni rasy huculskiej, z czego 22 konie są przygotowane do pracy w siodle oraz w zaprzęgach. Stadnina prowadzi działalność hodowlaną oraz jeździecką, a także organizuje spotkania rodzinne i koleżeńskie. W dyspozycji stadniny znajduje się 20 miejsc noclegowych, sala kominkowa wyposażona w ciekawe eksponaty rękodzieła ludowego, miejsca do grillowania oraz odkryta ujeżdżalnia¹⁶.

2.5. Infrastruktura instytucjonalna

Na terenie Gminy działa Krakowski Bank Spółdzielczy – Oddział w Zabierzowie. Znaczącą pomoc podmiotom gospodarczym niesie także Jurajska Izba Gospodarcza. Izba jako organizacja samorządu gospodarczego reprezentuje interesy zrzeszonych w niej przedsiębiorców wobec organów państwowych, organów samorządu terytorialnego, jak również wobec innych instytucji, których funkcjonowanie wywiera wpływ na warunki działalności zrzeszonych w Izbie przedsiębiorców. Do podstawowych zadań Jurajskiej Izby Gospodarczej należy m.in.:

- współtworzenie i współrealizacja regionalnej polityki gospodarczej; udział w pracach organów administracji państwowej, samorządu terytorialnego, instytucji doradczo-opiniotwórczych w sprawach działalności wytwórczej, handlowej, budowlanej i usługowej;
- promowanie członków izby;
- organizowanie profesjonalnych szkoleń;
- doradztwo gospodarcze, organizowanie konferencji tematycznych;
- udzielanie pomocy prawnej. organizowanie kooperacji wśród członków izby w handlu, usługach i produkcji;
- zrzeszanie przedsiębiorców z regionu, tworzenie sieci współpracy pomiędzy lokalnymi organizacjami podejmującymi działania o podobnym charakterze oraz właściwymi jednostkami samorządu terytorialnego;
- poszukiwanie możliwości wsparcia finansowego szczególnie na pierwszym etapie rozwoju małej firmy;
- tworzenie banku informacji gospodarczej;
- promowanie inicjatyw gospodarczych;
- opracowywanie informacji na temat sytuacji gospodarczej regionu;

¹⁴ Strona internetowa: <http://osrzabierzow.w.interia.pl/> (dostępna 19 grudnia 2006 r.).

¹⁵ Strona internetowa: <http://zabierzow.org.pl/article.php?id=42> (dostępna 19 grudnia 2006 r.).

¹⁶ Strona internetowa: <http://zabierzow.org.pl/article.php?id=39> (dostępna 19 grudnia 2006 r.).

- przygotowywanie, wydawanie materiałów informacyjnych, reklamowych, szkoleniowych i innych dla potrzeb działań członków izby.

Według stanu na grudzień 2006 roku w Jurajskiej Izbie Gospodarczej zrzeszone były 42 podmioty z terenu Gminy Zabierzów: 31 z Zabierzowa, 8 z Bolechowic, 2 z Balic oraz 1 z miejscowości Kobylany.¹⁷

2.6. Podstawy gospodarcze

2.6.1. Przemysł

Gmina Zabierzów zaliczona jest do „strefy podmiejskiej o najwyższym stopniu aktywizacji”. Sprzyja temu korzystne położenie, dogodne połączenie komunikacyjne i liczne walory przyrodnicze. Dynamiczny rozwój notuje się przede wszystkim w rosnącej liczbie przedsiębiorców. W tabeli 15 zaprezentowano dane dotyczące liczby podmiotów gospodarczych w Gminie Zabierzów w latach 2002-2005.

Tabela 15. Podmioty gospodarcze w Gminie Zabierzów w latach 2002-2005

Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005
Ogółem	1799	1834	1863	1901
Sektor publiczny				
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	30	32	31	31
Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego ogółem	19	22	23	22
Przedsiębiorstwa państwowe	2	1	0	0
Spółki handlowe	4	4	4	4
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	0	0	0	0
Sektor prywatny				
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	1769	1802	1832	1870
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	1399	1418	1430	1448
Spółki handlowe	102	113	123	142
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	19	20	24	36
Spółdzielnie	5	5	5	5
Fundacje	4	6	8	5
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	43	45	51	54

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Banku Danych Regionalnych GUS 2002-2005, www.stat.gov.pl.

Na koniec 2005 r. liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON wynosiła ogółem 1901 i wzrosła w stosunku do 2001 r. o 184 podmioty. Ponad 98% ogółu podmiotów to podmioty prywatne (1870 podmiotów), z czego 77,4% to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (1448 podmiotów).

¹⁷ Strona internetowa: <http://www.jig.pl/> (dostępna 19 grudnia 2006 r.).

Biorąc pod uwagę zaznaczające się tendencje w sferze przemysłowo – usługowej, teren Gminy Zabierzów sprzyja rozwojowi produkcji rzemieślniczej, drobnej wytwórczości, w tym zakładów branży budowlanej, odzieżowej i spożywczej oraz baz turystycznych. Większość istniejących podmiotów gospodarczych to podmioty małe, należące do sektora MSP i charakteryzujące się specyficznym dla MSP, niewielkim poziomem zatrudnienia. Do najważniejszych podmiotów funkcjonujących na terenie Gminy należą: Międzynarodowy Port Lotniczy im. Jana Pawła II Kraków – Balice, ASPEL Zakład Elektroniki Medycznej, KOSD; Fabryka Betonów Wibroprasowanych, GELLWE Sp. z o.o.

Mimo znaczącej liczby podmiotów gospodarczych wskaźnik przedsiębiorczości liczony jako liczba podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców w 2005 r. ukształtował się na poziomie 85 i był on wyższy w odniesieniu do identycznego wskaźnika obliczonego dla powiatu krakowskiego. Wskaźniki obliczone dla województwa małopolskiego i całej Polski były wyższe (aneks, wykres G).

2.6.2. Rolnictwo

Użytki rolne Gminy Zabierzów stanowią 53,1% powierzchni Gminy. Ponad 81,7 % użytków rolnych przeznaczonych jest na zasiewy. Łąki zajmują 10 % ogółu użytków rolnych, natomiast sady i pastwiska, odpowiednio 3,9 % i 4,2 % (dane Tabeli 16).

Tabela 16. Powierzchnie użytków rolnych w Gminie Zabierzów w latach 2002-2005 (w ha)

Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005
Ogółem	6178	5292	5288	5288
Grunty orne	4809	4327	4323	4323
Sady	300	205	205	205
Łąki	618	538	538	538
Pastwiska	451	222	222	222

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Banku Danych Regionalnych GUS 2002-2005, www.stat.gov.pl.

Struktura gospodarstw rolnych w Gminie wykazuje duży udział działek rolnych o powierzchni poniżej 1 ha, co wskazuje na bardzo duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych, stanowiące czynnik poważnie ograniczający produkcję rolną. W zdecydowanej większości gospodarstw rolnych główne dochody pochodzą z pozarolniczych źródeł utrzymania. Taka struktura agrarna świadczy o wytwarzaniu produktów głównie na zaopatrzenie rodziny i częściowo na zaopatrzenie sklepów i targowisk.

2.6.3. Handel i usługi

Na terenie Gminy działa kilka składów budowlanych (np. w Zabierzowie, Rudawie). Ponadto rozwija się tutaj handel specjalistyczny, np. płytami meblowymi (Zabierzów), opakowaniami foliowymi (Zabierzów), farmaceutykami (Rudawa), wyrobami hutniczymi (Rudawa). Usługi mają charakter tradycyjny.

W Tabeli 17 zaprezentowano liczbę placówek handlowych w Gminie Zabierzów.

Tabela 17. Liczba placówek handlowych w Gminie Zabierzów w 2002 i 2003 roku

Wyszczególnienie	2002	2003
Sklepy ogółem		
Sklepy	183	178
pracujący w sklepach	339	342
Sklepy prywatne		
Sklepy	181	176
pracujący w sklepach	334	337
Stacje paliw		
Obiekty	4	5
Pracownicy	29	34

Zródło: Opracowanie na podstawie danych Banku Danych Regionalnych GUS 2002-2005, www.stat.gov.pl.

2.6.4. Turystyka

Gminę cechują wysokie walory turystyczne i rekreacyjne. Ze względu na zróżnicowanie form krajobrazowych oraz wysoką jakość i różnorodność środowiska jest to doskonały teren wypoczynku dla przyjezdnych, a w szczególności mieszkańców aglomeracji krakowskiej.

Przez teren Gminy wytyczone zostały szlaki turystyki pieszej, rowerowej, motorowej (Pierścień Jurajski) oraz ścieżki dydaktyczne w rejonie Skały Kmity. W miejscowości Brzoskwinia rozpoczyna się Transjurajski Szlak Konny PTTK do Częstochowy. Z miejscowości Zabierzów i Rudawa wychodzą również uczęszczane szlaki w kierunku Dolinek Krakowskich. Gmina została włączona w program Pierścienia Jurajskiego obejmujący między innymi wytyczenie szlaków turystyki zmotoryzowanej pozwalających na jednodniowe wyjazdy krajoznawcze w rejon Jury Krakowskiej. Przez obszar Gminy Zabierzów przebiegają również liczne szlaki rowerowe.

Ważnym elementem oferty turystycznej – krajoznawczej są walory Zespołu Jurajskich Parków Krajobrazowych. Położone na terenie Gminy: Dolina Bolechowicka, Kobylańska, Będkowska oraz Skała Kmity to miejsca często odwiedzane przez mieszkańców Krakowa i Śląska zarówno w ramach świątecznych spacerów, jak również dla uprawiania turystyki kwalifikowanej (wspinaczka, jeździectwo, turystyka rowerowa). Powyższe walory przyrodnicze powodują wzrastający ruch turystyczny na terenie Gminy.

Na terenie Gminy funkcjonują 3 obiekty noclegowe (w tym jeden hotel) i 5 gospodarstw agroturystycznych¹⁸.

3. Stopień aktywności społeczności lokalnej

Działalność organizacji pozarządowych w znaczący sposób wpływa na rozwój społeczeństwa obywatelskiego. Integruje ona lokalne społeczności oraz aktywizuje je do angażowania się w różne dziedziny życia wspólnoty. W Gminie Zabierzów działa wiele organizacji pozarządowych (Tabela 18).

¹⁸ Strona internetowa: <http://zabierzow.org.pl/article.php?id=33> (dostępna 19 grudnia 2006 r.).

Tabela 18. Wykaz organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie Gminy Zabierzów

Lp.	Nazwa organizacji	Adres	Zakres działalności
1	FUNDACJA Edukacja-Rozwój-Środowisko	Bolechowice, ul. Szkolna 37	Działalność edukacyjna, naukowa, kulturalna i wychowawcza dzieci, młodzieży i dorosłych ze środowisk wiejskich
2	Fundacja Rozwoju Środowisk Lokalnych-Inicjatywa	Zabierzów, ul. Szkolna 2	Działalność edukacyjna, wychowawcza
3	Fundacja im. Brata Alberta	Rudawa, Radwanowice 1	Opieka i świadczenie pomocy osobom niepełnosprawnym
4	Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „GROT”	Zabierzów, ul. Szkolna 50	Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu
5	Klub Sportowy „DRAGON”	Balice, Szczyglice 52	Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu
6	Ludowy Klub Sportowy KMITA	Zabierzów, ul. Sportowa 2	Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu
7	Ludowy Klub Sportowy NIEGOSZOWIANKA	Rudawa, Niegoszowice 14	Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu
8	Ludowy Klub Sportowy ORLETA	Rudawa	Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu
9	Ludowy Klub Sportowy POTOK	Bolechowice, Więckowice 49	Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu
10	Klub Sportowy SHAOLIN	Bolechowice, ul. Kościelna 4	Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu
11	Ludowy Klub Sportowy WISŁA-RZĄSKA	Rząska, ul. Klubowa 2	Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu
12	Zabierzowski Klub Kajakowy WIR	Zabierzów, ul. Krakowska 39	Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu
13	Jurajski Klub Sportowy ZELKÓW	Bolechowice, Zelków 11	Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu
14	Stowarzyszenie Kultury Fizycznej Klub Sportowy „Topór Aleksandrowice”	Aleksandrowice 133, Morawica	Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu
15	Klub Sportowy „ISKRA” Radwanowice	Rudawa, Radwanowice 65	Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu
16	Stowarzyszenie Folklorystyczno-Ekologiczne JURA	Bolechowice, Kobylany 193	Prezentacja folkloru polskiego, wspieranie działalności Dziecięcego Zespołu Folklorystycznego
17	Związek Harcerstwa Polskiego 5 Zabierzowski Szczęp Harcerski „Kolumbowie” im. Batalionu „Parasol”	32-080 Zabierzów, ul. Szkolna 50	Wychowanie i opieka nad dziećmi i młodzieżą, prowadzenie działalności proekologicznej, organizacja imprez sportowo-rekreacyjnych
18	Stowarzyszenie Społeczno-Edukacyjne "Kuznia"	os. Parkowe 14/1, Balice	Wyrównywanie szans w zakresie edukacji dzieci i młodzieży wymagającej pomocy. Podtrzymywanie tradycji narodowej, organizowanie konkursów promujących talenty dzieci i młodzieży oraz imprez sportowych. Rozwijanie świadomości obywatelskiej i kulturowej. Wspomaganie rozwoju wspólnot i społeczności lokalnej.

19	Stowarzyszenie Kultury Fizycznej "SPARTAKUS" w Pisarach	Pisary 148, Rudawa	Organizowanie i prowadzenie sekcji w różnych dyscyplinach sportowych. Organizowanie działalności sportowej i współzawodnictwa sportowego. Kształtowanie pozytywnych cech charakteru i osobowości poprzez uczestnictwo w realizacji zadań sportowych. Szkolenie zawodników, organizowanie w sposób pośredni lub bezpośredni zawodów sportowych. Uczestnictwo w rozgrywkach amatorskich drużyn w uprawianych dyscyplinach. Rozwijanie sportu masowego i rekreacji.
20	Oświatowe Towarzystwo Integracyjne w Radwanowicach	Radwanowice 1, 32-046 Rudawa	Oświata.
21	Towarzystwo Przyjaciół Domu Pomocy Społecznej w Więckowicach	Więckowice 1, 32-082 Bolechowo	Wspieranie zadań statutowych DPS W Więckowicach. Podejmowanie działań integracyjnych, rekreacyjnych, kulturalnych.
22	Stowarzyszenie „Ostoja Karnowice”	Karnowice, 32-082 Bolechowice	Pomoc społeczna, ochrona zdrowia, ekologia, edukacja, kultura, dziedzictwo kulturowe, sport, turystyka.
23	Krakowski Klub Samochodowy „JURA MOTO SPORT”	32-064 Rudawa, ul. Legionów Polskich 30	Organizacja imprez sportowych, działania na rzecz kultury fizycznej i poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

Źródło: Strona internetowa <http://zabierzow.org.pl/article.php?id=52> (dostępna 15 listopada 2006 r.); <http://www.powiat.krakow.pl/modules.php?name=News&file=menu&smid=45&id=587> (strona dostępna 29 stycznia 2007 r.). Dane z Urzędu Gminy w Zabierzowie.

Dumą Gminy Zabierzów jest Ludowy Klub Sportowy Kmita Zabierzów, ze znakomitą drużyną łuczniczą, II – ligową drużyną piłkarską oraz sekcją pływacką¹⁹.

4. Sytuacja finansowa Gminy

W Tabeli 19 przedstawiono wykonanie budżetu Gminy Zabierzów w latach 2002-2005. Dochody w 2005 r. było o 21,1 % wyższe w odniesieniu do 2002 r. natomiast wydatki wzrosły jedynie o 4 %. Deficyt budżetowy zmalał w analizowanych latach o połowę.

¹⁹ Strona internetowa: <http://www.kmitazabierzow.pl> (dostępna 17 grudnia 2006 r.).

Tabela 19. Wykonanie budżetu Gminy Zabierzów w latach 2003-2005

Wyszczególnienie	2003	2004	2005
Dochody	27.614.162	31.374.115	33.433.124
Wydatki	35.558.897	32.735.481	37.239.930
Deficyt	7.944.735	1.361.366	3.806.806
Zaciągnięte pożyczki	9.517.082	2.619.298	7.689.774
Splata rat pożyczek	675.012	2.011.490	3.801.085
Udzielona pożyczka	33.000	0	0

Źródło: Zarządzenie Nr 130/W/04 Wójta Gminy Zabierzów z dnia 30.03.2004 r. w sprawie przekazania sprawozdania Wójta Gminy Zabierzów z wykonania budżetu Gminy Zabierzów za 2003 rok, załącznik; Zarządzenie Nr 230/W/05 Wójta Gminy Zabierzów z dnia 30.03.2005 r. w sprawie przekazania sprawozdania Wójta Gminy Zabierzów z wykonania budżetu Gminy Zabierzów za 2004 rok, załącznik; Zarządzenie Nr 349/W/06 Wójta Gminy Zabierzów z dnia 20.03.2006 r. w sprawie przekazania sprawozdania Wójta Gminy Zabierzów z wykonania budżetu Gminy Zabierzów za 2005 rok, załącznik.

W Tabeli 20 zaprezentowane dane dotyczące źródeł dochodów budżetowych Gminy Zabierzów. W strukturze dochodów Gminy przeważają dochody własne. W 2003 r. stanowiły one 51,2% całości dochodów, jednak już dwa lata później ich udział wzrósł do poziomu 57%. Ponad 90% dochodów własnych stanowią wpływy z podatków i opłat. Podkreślenia wymaga fakt, że w sposób znaczący zwiększają się wpływy z tytułu udziału Gminy w podatkach dochodowych.

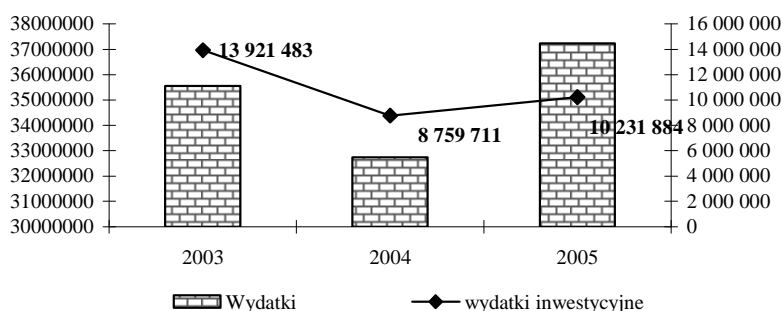
Tabela 20. Dochody budżetowe Gminy Zabierzów w latach 2003-2005 według głównych źródeł

Nr	Wyszczególnienie	2003	2004	2005
DOCHODY OGÓŁEM		27 614 162	31 374 115	33 433 124
A.	DOCHODY WŁASNE OGÓŁEM	14 135 037	18 021 860	19 087 595
I.	Podatki i opłaty	11 730 027	15 060 181	17 240 875
1.	Podatek od nieruchomości od osób fizycznych	1 069 487	1 074 073	1 100 838
2.	Podatek od nieruchomości od osób prawnych	3 640 081	4 271 645	4 673 177
3.	Udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych	4 481 395	6 698 695	8 101 572
4.	Udziały w podatku dochodowym od osób prawnych	497 471	933 835	1 057 478
5.	Pozostałe	2 041 593	2 081 933	2 307 810
II.	Dochody z majątku Gminy	743 207	1 625 292	897 036
6.	Czynsze i dzierżawy	357 061	320 214	304 459
7.	Sprzedaż mienia komunalnego	386 146	1 305 078	592 577
III.	Inne dochody własne	1 661 803	1 336 387	949 684
B.	DOTACJE I SUBWENCJE	13 479 125	13 352 255	14 345 529
IV.	Subwencja ogólna	9 892 307	9 800 758	10 019 382
V.	Dotacje i dofinansowania	3 586 818	3 551 497	4 326 147

Źródło: Tak jak w Tabeli 17.

Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie w 2003 r. kształtował się na poziomie 40 %. Rok później już tylko, co czwarta złotówka wydana z budżetu przeznaczona była na inwestycje. W 2005 r. sytuacja uległa niewielkiej poprawie, przeznaczono na ten cel 27,5 % wszystkich wydatków (Wykres 2).

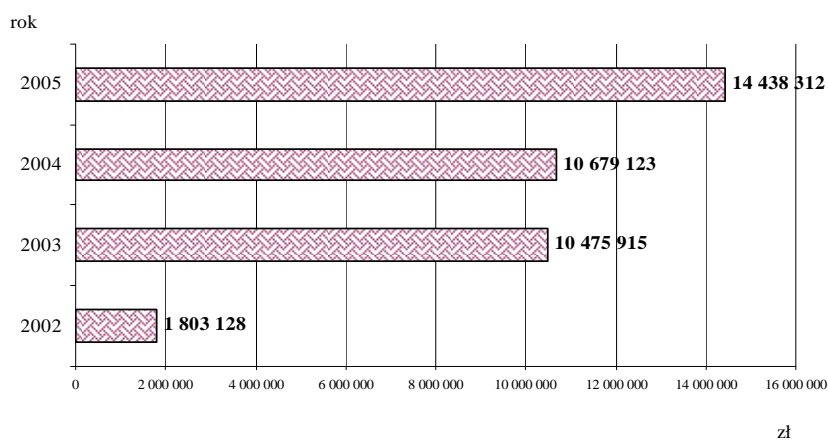
Wykres 2. Wydatki Gminy Zabierzów ogółem i wydatki inwestycyjne w latach 2003-2005

Źródło: Tak jak w Tabeli 17.

Występowanie deficytu budżetowego jest jedną z przyczyn zaciągania zobowiązań. Na Wykresie 3 zaprezentowano poziom długu Gminy Zabierzów w latach 2002-2005.

Wykres 3. Poziom dług publiczny Gminy Zabierzów w latach 2002-2005 (w zł)

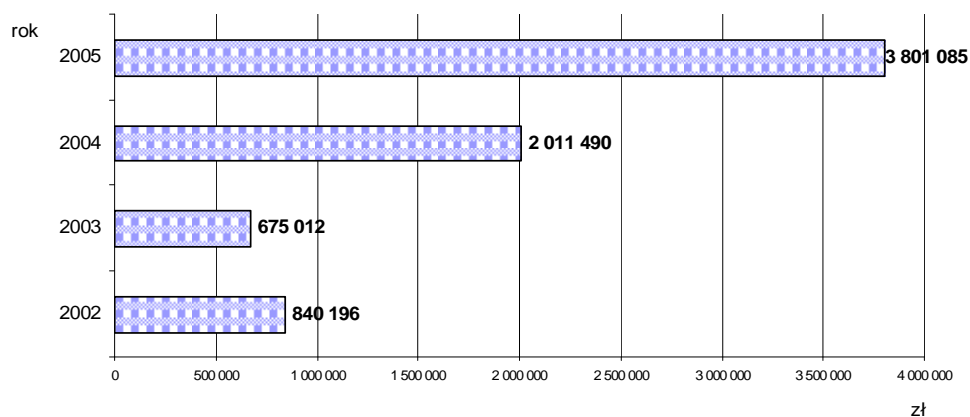
Źródło: Zarządzenie Nr 349/W/06 Wójta Gminy Zabierzów z dnia 20.03.2006 r. w sprawie przekazania sprawozdania Wójta Gminy Zabierzów z wykonania budżetu Gminy Zabierzów za 2005 rok, załącznik.

W ciągu trzech lat dług wzrósł siedmiokrotnie. W 2003 r. relacja zadłużenia do dochodów wynosiła 37,9%. Rok później w skutek ograniczenia deficytu i znacznego ograniczenia zaciąganych pożyczek wyniosła ona 34,04%. Na koniec 2005 r. wzrosła ona w porównaniu

do roku poprzedniego prawie o 10 punktów procentowych (43,2%). Wskaźnik ten kształtuje się znacznie poniżej ustawowego 60% progu. Daje to możliwość zaciągania przez Gminę dalszych pożyczek i kredytów na realizację zadań inwestycyjnych.

Znaczący wzrost długu pociąga za sobą konieczność przeznaczania coraz większych kwot na jego spłatę (Wykres 4).

Wykres 4. Wysokość spłat długu w Gminie Zabierzów w latach 2002-2005

Źródło: Tak jak Wykres 3.

III STRATEGIA ROZWOJU GMINY

1. Mocne strony (atuty) Gminy - możliwości ich wykorzystania

Mocne strony	Szanse
1) Dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna - sieć wodociągowa, sieć gazowa.	1) Atrakcyjne położenie w sąsiedztwie dużych, dynamicznie rozwijających się aglomeracji: krakowskiej i śląskiej.
2) Duża liczba działających podmiotów gospodarczych i ich zróżnicowanie.	2) Sprzyjające warunki dla rozwoju działalności gospodarczej.
3) Przedsiębiorczość mieszkańców.	3) Rozwój lotniska Balice.
4) Duży udział osób w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności.	4) Migracja ludności z Krakowa.
5) Wzrastająca aktywność kapitału rodzimego i zagranicznego.	5) Rozbudowa węzłów autostradowych i obwodnic Krakowa (w kierunku Tarnowa i drogi Olkuskiej).
6) Walory przyrodniczo-krajobrazowe.	6) Dobra dostępność komunikacyjna: - lotnisko, - autostrada, - linia kolejowa, - droga krajowa.
7) Posiadanie atrakcyjnych terenów pod rekreację i wypoczynek.	7) Potrzeby turystyczne mieszkańców Krakowa.
8) Zasoby dziedzictwa kultury materialnej (zabytki).	8) Moda na turystykę „weekendową”.
	9) Plany rozwojowe Krakowa - wzrost zainteresowania osiedlaniem się poza miastem.
	10) Możliwość korzystania ze środków pomocowych Unii Europejskiej.
	11) Dobra współpraca z władzami samorządu powiatowego i województwa samorządowego.
	12) Rozwój szkolnictwa i reorganizacja sieci placówek oświatowych.
	13) Współpraca władz lokalnych z organizacjami pozarządowymi.
	14) Łatwy dostęp do oferty kulturalnej Krakowa.
	15) Dobrze rozwinięta sieć energetyczna.

2. Słabe strony Gminy (bariery rozwoju) - możliwości ograniczania niekorzystnych czynników

Słabe strony	Zagrożenia
1) Braki w zakresie infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej.	1) Niestabilność uregulowań prawnych, brak rzeczywistej decentralizacji finansów publicznych.
2) Skomplikowana struktura własnościowa gruntów – duże rozdrobnienie własności indywidualnej.	2) Zbyt mało środków finansowych przeznaczanych z budżetu Gminy na inwestycje.
3) Niski standard dróg lokalnych i tranzytowych.	3) Dysproporcje w zakresie stopnia zwodociągowania i skanalizowania terenu Gminy.
4) Niski stan bezpieczeństwa publicznego.	4) Duży ruch samochodów na drodze alternatywnej dla płatnej autostrady – Kraków – Trzebinia.
5) Trudny do osiągnięcia kompromis pomiędzy ochroną krajobrazu i ekologią a rozwojem przemysłu.	5) Konkurencja ze strony pozostałych gmin strefy podmiejskiej Krakowa.
6) Małe zasoby gruntów komunalnych, przydatnych dla rozwoju przemysłu i usług.	
7) Brak obwodnicy Zabierzowa.	

3. Pole możliwości rozwoju Gminy (wybory konieczne i alternatywne)

Mimo dobrej sytuacji finansowej, znacznie lepszej niż w wielu polskich gminach, Gmina Zabierzów dysponuje ograniczonymi środkami na tworzenie warunków własnego rozwoju. W tej sytuacji szczególnie niezbędne wydaje się racjonalizowanie gospodarki finansowej, zarówno w sferze obsługi bieżącej ludności, jak i wydatków inwestycyjnych.

Pole możliwości rozwoju Gminy jest dość szerokie. Głównym kierunkiem rozwoju powinien być wzrost znaczenia funkcji mieszkaniowej Gminy Zabierzów - nie tylko dla społeczności lokalnej, ale także dla mieszkańców Krakowa. Malownicze tereny oraz łatwość w dostępie do Gminy sprawia, że Zabierzów może stanowić niezwykle atrakcyjną lokalizację. Zadaniem Gminy jest stworzenie warunków do zamieszkania, nie tylko poprzez uchwalanie planów zagospodarowania przestrzennego, ale także rozwój rekreacji na terenie gminy, poprawę estetyki otoczenia, rozwój usług komunalnych.

Kolejną możliwością jest stymulowanie dalszego rozwoju usług. Tereny Gminy należą do najprężniej i najszybciej rozwijających się ośrodków produkcyjno-handlowo-usługowych w okolicach Krakowa. Atutem jest powstający kompleks biurowy z parkiem naukowo-badawczym „Kraków Business Park”, a także bardzo dobra sieć komunikacyjna. Duże znaczenie dla tego kierunku rozwoju ma również stan infrastruktury technicznej i społecznej na terenie Gminy. Podejmując działania w tym kierunku, należałoby kontynuować inwestycje w zakresie rozwoju infrastruktury.

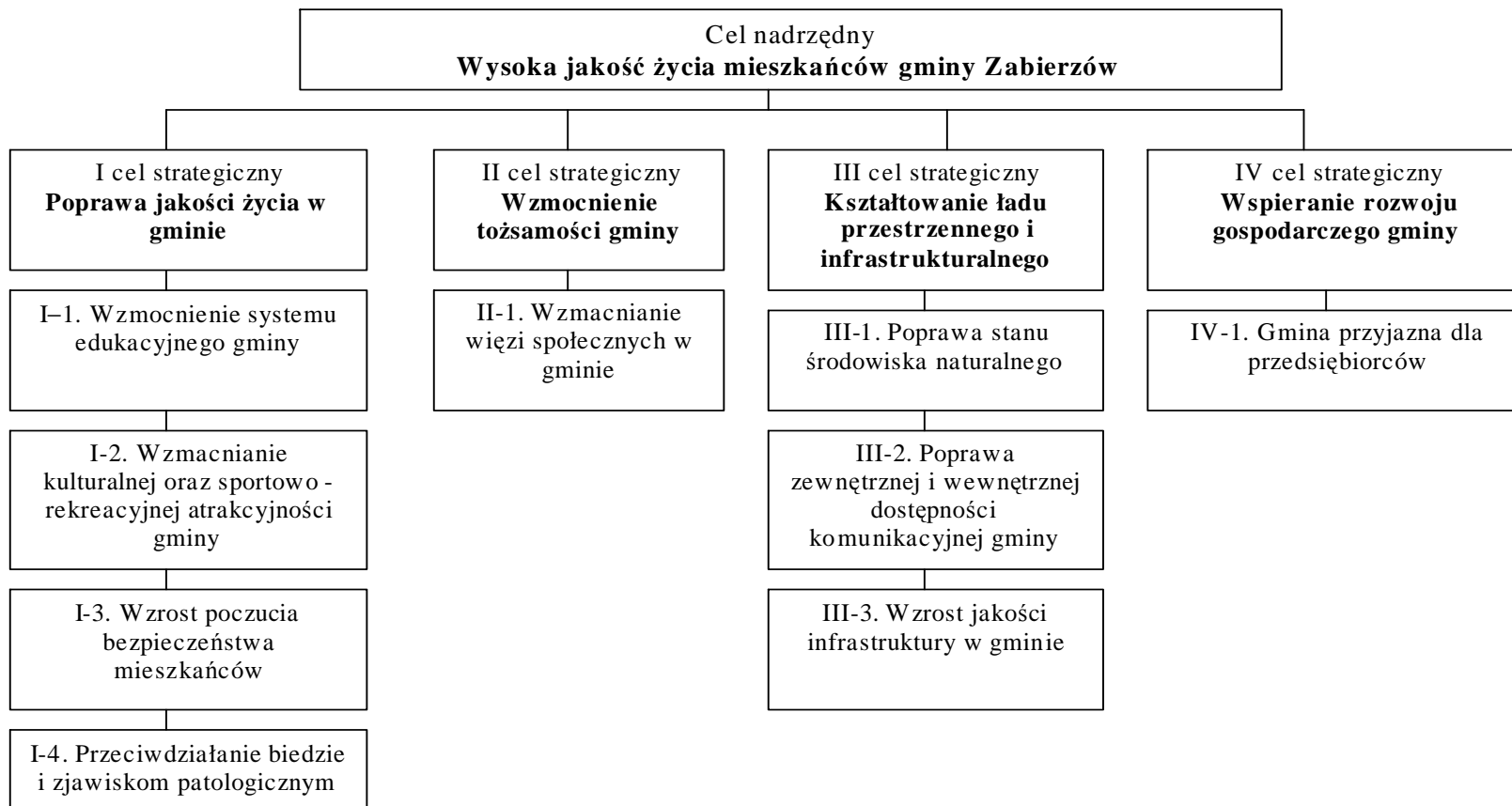
Inną z możliwości rozwoju jest wykorzystanie zasobów przyrodniczych i kulturowych w rozwoju turystyki na terenie Gminy. Temu kierunkowi rozwoju sprzyja położenie Gminy w najbardziej malowniczej części Jury Krakowsko-Częstochowskiej, a także zaliczenie do tzw. „Pierścienia Jurajskiego” obejmującego najciekawsze tereny południowej części Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej. Wysilek inwestycyjny Gminy powinien być skierowany na stworzenie infrastruktury turystycznej oraz promocję Gminy Zabierzów jako terenu atrakcyjnego turystycznie.

4. Propozycje działań na rzecz rozwoju Gminy

Misja rozwoju Gminy Zabierzów

**GMINA ZABIERZÓW – MIEJSCE ROZWOJU
GOSPODARCZEGO – BEZPIECZNE, PRZYJAZNE
MIESZKAŃCOM, TURYSTOM I INWESTOROM,
MIEJSCE INTENSYWNEGO ROZWOJU
GOSPODARCZEGO, Z ZACHOWANIEM TROSKI O
WSZECHSTRONNY, INDYWIDUALNY ROZWÓJ
MIESZKAŃCÓW.**

**GMINA, KTÓREJ PRIORYTETEM JEST
PIELĘGNOWANIE HISTORYCZNEGO
DZIEDZICTWA PRZESZŁOŚCI I BUDOWANIE
TOŻSAMOŚCI POZWALAJĄCYCH NA
PODTRZYMANIE JEJ ATRAKCYJNOŚCI JAKO
MIEJSCA ZAMIESZKANIA I REKREACJI
W PRZYJAZNYM ŚRODOWISKU I KRAJOBRAZIE.**

Program Strategiczny I-1

WZMACNIANIE SYSTEMU EDUKACYJNEGO W GMINIE

Kapitał ludzki jest kluczowym czynnikiem rozwoju ekonomiczno-społecznego. Wiedza, kreatywność i przedsiębiorczość są głównymi zasobami, dzięki którym buduje się pomyślność zarówno lokalnych społeczności, jak i całego kraju. Nowoczesne, dobrze zarządzane i bezpieczne szkoły stanowią jeden z kluczowych czynników wyboru miejsca zamieszkania.

Działanie I-1.1. Modernizacja bazy materialnej szkół

Pogłębiające się przez lata ograniczenia finansowe istotnie uszczupliły bazę materialną placówek edukacyjnych. Jednocześnie zmiany technologiczne zaowocowały nowymi technikami i „usprzętowieniem” procesu nauczania. Poczynione w ostatnich latach nakłady inwestycyjne poprawiły stan placówek oświatowych w Gminie. Niezbędne są jednak dalsze działania służące poprawie wyposażenia i modernizacji placówek edukacyjnych w celu dalszej poprawy warunków funkcjonowania oświaty w Gminie.

Kierunki działań:

- a) przeprowadzanie niezbędnych remontów i modernizacji istniejącej bazy edukacyjnej,
- b) budowa/rozbudowa zaplecza dydaktycznego i sportowego szkół,
- c) poprawa w zakresie wyposażenia sal lekcyjnych (m.in. tworzenie tzw. laboratoriów językowych), pracowni komputerowych – zakup specjalistycznych pomocy dydaktycznych.

Działanie I-1.2. Podnoszenie poziomu wykształcenia dzieci i młodzieży

Poziom wykształcenia społeczeństwa ma zasadniczy wpływ na jego rozwój. Wykształcenie daje przewagę konkurencyjną na rynku pracy, sprzyja mobilności przestrzennej oraz przygotowuje do prowadzenia własnej działalności gospodarczej.

Kierunki działań:

- a) stworzenie systemu szkół ponadgimnazjalnych,
- b) promowanie wartości wykształcenia,
- c) wspieranie przez władze Gminy obywatelskich inicjatyw edukacyjnych,
- d) podnoszenie poziomu nauczania języków obcych,
- e) tworzenie systemu poradnictwa dla dzieci i młodzieży w Gminie,
- f) tworzenie programów autorskich, np. promujących przedsiębiorczość.

Działanie I–1.3. Tworzenie systemu wspomaganie edukacji

Wykształcone społeczeństwo jest gwarancją demokracji oraz podstawą stabilnego rozwoju. Jednak nie wszystkie dzieci i młodzież mają równy dostęp do edukacji. Bardzo często podstawową barierą jest brak środków finansowych. Z tego też powodu konieczne jest utworzenie systemu pomocy dzieciom i młodzieży uzdolnionej i z rodzin ubogich i patologicznych.

Kierunki działań:

- a) wdrożenie programu identyfikowania dzieci uzdolnionych,
- b) utworzenie i wdrożenie programu pozyskiwania publicznych i prywatnych środków finansowych dla funduszu stypendialnego,
- c) utworzenie systemu identyfikacji i weryfikacji sytuacji rodzin ubogich,
- d) uruchomienie dożywiania dzieci i młodzieży – „stołówka w każdej szkole”,
- e) uruchomienie zajęć dodatkowych oraz świetlicowych dla wybranych grup dzieci i młodzieży,

- f) granty dla szkół i gimnazjów na szkolenia nauczycieli języków obcych, informatyki oraz na szkolenia kadry kierowniczej.

Termin realizacji zadań	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Optymalizowanie systemu oświaty i zarządzania siecią szkół							
Modernizacja bazy materialnej szkół							
Podnoszenie poziomu wykształcenia młodzieży							
Tworzenie systemu wspomagania edukacji							

Zbieżność programu ze	cele /priorytety
Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2007-2013 Strategią Rozwoju Powiatu Krakowskiego	<p><i>Pole A - Konkurencyjność gospodarcza</i> <i>Obszar I Społeczeństwo wiedzy i aktywności</i> <i>Kierunki polityki:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa jakości i poziomu wykształcenia mieszkańców. 2. Wsparcie i promocja talentów. <p><i>Cel strategiczny:</i> Wysoki poziom i szeroka oferta usług edukacyjnych na terenie powiatu – podniesienie poziomu wykształcenia mieszkańców powiatu</p> <p><i>Cele operacyjne:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dostosowanie oferty szkolnictwa do potrzeb zmieniającego się rynku pracy; 2. Unowocześnienie bazy szkolnej; 3. Wysokie kwalifikacje kadry pedagogicznej.

Podmiot odpowiedzialny za realizację zadania w strukturze Urzędu Gminy w Zabierzowie	Wydział Oświaty
	Referat ds. Rozwoju i Promocji
Współrealizatorzy	Jednostki oświatowe
	Instytucje społeczne
	Kuratorium Oświaty w Krakowie

Spodziewane efekty realizacji programu:

- poprawa jakości nauczania,
- poprawa zdrowotności dzieci i młodzieży,
- poprawa atrakcyjności Gminy Zabierzów jako miejsca zamieszkania,
- racjonalizacja wydatków z budżetu Gminy na działalność oświatową,
- zwiększenie dostępu do edukacji dzieci i młodzieży z ubogich rodzin,
- poprawa wyposażenia dydaktycznego szkół.

Program Strategiczny I-2

WZMACNIANIE KULTURALNEJ ORAZ SPORTOWO - REKREACYJNEJ ATRAKCYJNOŚCI GMINY

Rozwój Gminy wymaga ciągłego doskonalenia i uatrakcyjniania propozycji spędzania wolnego czasu zarówno dla mieszkańców, jak i osób przyjezdnych.

Działanie I-2.1. Stworzenie atrakcyjnej oferty spędzania wolnego czasu dla mieszkańców Gminy

Stworzenie ciekawej oferty spędzania wolnego czasu dla społeczności lokalnej sprzyja rozwijaniu zainteresowań, podnosi poziom wiedzy, aktywizuje oraz minimalizuje powstawanie patologii społecznych. Jednocześnie tworzy pozytywny wizerunek Gminy oraz buduje lokalną wspólnotę.

Kierunki działań:

- a) udostępnienie w czasie pozalekcyjnym boisk i pomieszczeń szkolnych,
- b) utworzenie świetlic środowiskowych (budowa/adaptacja istniejących obiektów) i organizacja w ich ramach spotkań dla różnych grup mieszkańców np. seniorów,
- c) budowa otwartych stref rekreacji dziecięcej,
- d) zorganizowanie dojazdu dla dzieci na zajęcia do Samorządowego Centrum Kultury i Promocji w Zabierzowie,
- e) organizacja imprez rozrywkowo-kulturalnych w dni wolne np. zabawy, wieczorki, festyny,
- f) organizacja wycieczek i pielgrzymek do atrakcyjnych miejsc,
- g) unowocześnienie gminnych placówek kultury, np. tworzenie kafejek internetowych,
- h) aktywny kontakt z instytucjami kulturalnymi Krakowa – ułatwianie mieszkańcom Gminy z korzystania z oferty kulturalnej Krakowa,
- i) budowa efektywnego systemu informacji o ofercie kulturalnej Krakowa, - wspieranie i propagowanie imprez kulturalnych o znaczeniu ponadlokalnym (przykładowe kanały informacyjne: lokalna prasa, Internet, plakaty i ulotki, cykliczne (np. kwartalne) informatory wydawane przez Urząd Gminy)

Działanie I-2.2. Propagowanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez mieszkańców

Działania w zakresie popularyzacji i upowszechniania kultury fizycznej są niezwykle ważne ze względu na ich duże znaczenie jako czynników pobudzających rozwój i sprawność organizmu. Imprezy sportowo-rekreacyjne spełniają rolę zachęty i wyrabiają nawyk do czynnego uczestnictwa w rekreacji, mającej charakter działań prozdrowotnych. Realizacja tych przedsięwzięć ma na celu wzbogacenie szkolnego procesu dydaktyczno-wychowawczego o pozalekcyjne zajęcia edukacyjne oraz sportowe.

Kierunki działań:

- a) powołanie klubów sportowych zrzeszających młodzież,
- b) organizacja imprez sportowych

Działanie I-2.3. Przywrócenie walorów obiektom historycznym

Współczesne procesy społeczno-gospodarcze charakteryzują się akcentowaniem ważnej roli „małej ojczyzny”. Umiejętne eksponowanie dorobku kulturowego istotnie podnosi atrakcyjność Gminy, przyciąga turystów i sprzyjają aktywności gospodarczej mieszkańców.

Kierunki działań:

- a) podejmowanie działań dla ochrony istniejących zabytków,
- b) wyeksponowanie i przywrócenie dawnego blasku szeregu zabytkom,

- c) nawiązywanie w nowej architekturze do lokalnych wzorców i materiałów i egzekwowanie prawa w tym zakresie.

Działanie I–2.4 Wytyczenie szlaków turystycznych

Uatrakcyjnieniem oferty turystycznej Gminy ma być budowa nowych tras pieszych i rowerowych. Poszerzenie istniejącej oferty turystycznej o sieć szlaków zapewni nowe możliwości spędzania wolnego czasu, zarówno dla turystów odwiedzających teren Gminy, jak i dla mieszkańców

Kierunki działań:

- wytyczenie i oznakowanie nowych szlaków turystycznych wraz z miejscami odpoczynku,
- zakładanie ścieżek dydaktyczno-turystycznych, w powiązaniu z terenami rekreacyjnymi przedmieść Krakowa.

Termin realizacji zadań	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Stworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży							
Propagowanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez mieszkańców							
Przywrócenie walorów obiektom historycznym i eksponowanie dziedzictwa archeologicznego							
Wytyczenie szlaków turystycznych							

Zbieżność programu z	cele/priorytety
Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2007-2013	<i>Pole B</i> - Rozwój społeczny i jakość życia Obszar VII Dziedzictwo i przestrzeń regionalna <i>Kierunki polityki:</i> 1. Ochrona i kształtowanie krajobrazu kulturowego, 2. Opieka nad regionalnym dziedzictwem kulturowym.
Strategią Rozwoju Powiatu Krakowskiego	<i>Cel strategiczny:</i> Wysoki poziom i szeroka oferta usług edukacyjnych na terenie powiatu – podniesienie poziomu wykształcenia mieszkańców powiatu. <i>Cele operacyjne:</i> Szeroka oferta zagospodarowania czasu wolnego dzieciom i młodzieży (turystyka, sport, kultura).

Podmiot odpowiedzialny za realizację zadania w strukturze Urzędu Gminy w Zabierzowie	Wydział Oświaty
	Wydział Infrastruktury Komunalnej i Ochrony Środowiska
	Referat ds. Rozwoju i Promocji
	Ośrodek Sportowo Rekreacyjny w Zabierzowie
Współrealizatorzy	Instytucje oświaty, kultury i sportu
	Organizacje pozarządowe
	Lokalne podmioty gospodarcze
	Wojewódzki Konserwator Zabytków w Krakowie

Spodziewane efekty realizacji programu:

- zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży,
- wzmocnienie infrastruktury o charakterze sportowo-rekreacyjnym,
- poprawa jakości życia w Gminie,
- wzrost świadomości i identyfikacji mieszkańców z lokalną kulturą i tradycjami,
- wzrost atrakcyjności turystycznej Gminy i poprawa wizerunku Gminy.

Program Strategiczny I-3

WZROST POCZUCIA BEZPIECZEŃSTWA MIESZKAŃCÓW

Bezpieczeństwo stanowi jedną z podstawowych kategorii determinujących poziom życia obywateli. Jego niskie poczucie ogranicza aktywność mieszkańców oraz napływ nowych rezydentów i podmiotów gospodarczych.

Działanie I-3.1. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w miejscach użyteczności publicznej

Miejsca publiczne wymagają szczególnych zabezpieczeń z uwagi na dużą koncentrację ludności i konieczność przebywania w nich ogółu mieszkańców. Są one często miejscem wielu zagrożeń, począwszy od drobnych kradzieży, aż po rozboje. Na terenie Gminy funkcjonuje wiele niezależnych podmiotów zajmujących się szeroko pojętym bezpieczeństwem (policja, ochotnicza straż pożarna, instytucje społeczne). Dla zwiększenia bezpieczeństwa w Gminie konieczna jest koordynacja ich działań, wymiany informacji i podejmowania wspólnych przedsięwzięć. Władze Gminy powinny dokonać wysiłku koncepcyjnego i organizacyjnego dla wypracowania wspólnego programu poprawy bezpieczeństwa publicznego.

Kierunki działań:

- a) zwiększenie zakresu współpracy władzy lokalnej i społeczności z podmiotami zajmującymi się bezpieczeństwem publicznym, np. zintensyfikowanie współpracy szkoła – policja,
- b) poprawa bezpieczeństwa w szkołach (monitoring wizyjny, kształcenie kadry nauczycielskiej w zakresie umiejętności diagnozowania zagrożeń i przeciwdziałania im),
- c) właściwe oświetlenie terenów publicznych, np. przystanków, ulic i parkingów publicznych,
- d) instalacja kamer monitorujących bezpieczeństwo mieszkańców,
- e) uwzględnianie aspektów bezpieczeństwa publicznego przy projektowaniu i przebudowie miejsc użyteczności publicznej,
- f) stworzenie systemu działań profilaktycznych skierowanych głównie do młodzież,
- g) nawiązanie współpracy z gminami sąsiadującymi i samorządem powiatowym w dziedzinie bezpieczeństwa,
- h) podniesienie poziomu wyszkolenia i jakości oraz liczby sprzętu ochotniczych straży pożarnych,
- i) przeciwdziałanie przestępczości nieletnich, poprzez prowadzenie działań profilaktycznych, propagandowych, ograniczanie dostępu do alkoholu, papierosów, narkotyków.

Działanie I-3.2. Ograniczenie zagrożeń w ruchu drogowym

Wraz ze zwiększaniem się natężenia ruchu drogowego wzrasta skala zagrożeń dla jego uczestników. Dlatego też konieczne jest podejmowanie działań przeciwdziałających wzrostowi skali zagrożeń w ruchu drogowym.

Kierunki działań:

- a) aktualizowanie oznakowania pionowego i poziomego dróg,
- b) wykonanie niezbędnych przejść dla pieszych, budowa progów zwalniających,
- c) podejmowanie przedsięwzięć podnoszących bezpieczeństwo ruchu dzieci i młodzieży – inicjowanie w szkołach tematów związanych z bezpieczeństwem w ruchu drogowym,
- d) ograniczenie przejazdu dla samochodów o dużym tonażu,
- e) podnoszenie jakości dróg na terenie Gminy.

Termin realizacji zadań	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Podniesienie stanu bezpieczeństwa w Gminie							
Ograniczanie zagrożeń w ruchu drogowym							

Zbieżność programu z:	cele/priorytety
Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2007-2013	<i>Pole B - Rozwój społeczny i jakość życia</i> <i>Obszar V Spójność wewnątrzregionalna</i> <i>Kierunki polityki:</i> 1. Poprawa bezpieczeństwa obywateli.
Strategią Rozwoju Powiatu Krakowskiego	Cel strategiczny: Zapewnienie bezpieczeństwa na terenie powiatu. <i>Cele operacyjne:</i> 1. Zmniejszenie przestępczości ze szczególnym uwzględnieniem przestępczości nieletnich. 2. Poprawa bezpieczeństwa na drogach. 3. Zwiększenie operatywności służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo (m.in. ochrona przeciwpowodziowa).

Podmiot odpowiedzialny za realizację zadania w strukturze Urzędu Gminy w Zabierzowie	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
	Wydział Oświaty
Współrealizatorzy	Institucje pomocy społecznej
	Organizacje pozarządowe
	Institucje bezpieczeństwa publicznego

Spodziewane efekty realizacji programu:

- poprawa jakości życia w Gminie,
- poprawa poczucia bezpieczeństwa w Gminie,
- poprawa wizerunku Gminy,
- poprawa atrakcyjności Gminy jako miejsca zamieszkania i odpoczynku.

Program strategiczny I-4

PRZECIWDZIAŁANIE BIEDZIE I ZJAWISKOM PATOLOGICZNYM

Radykalne zmiany zachodzące w okresie transformacji systemowej przyniosły nowe problemy społeczne (bezrobocie, wykluczenie społeczne, dyskryminacje, pogłębiające się dysproporcje)

Gmina Zabierzów wychodząc naprzeciw pojawiającym się nowym problemom oraz zjawiskom istniejącym od dawna opracowała Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2006 - 2013.

Działanie I-4.1 Budowanie efektywnego systemu pomocy społecznej w Gminie

Doskonaląc istniejący w Gminie Zabierzów system samorządowej pomocy społecznej (praca GOPS, Domów Pomocy Społecznej) przewiduje się poza pomocą finansową, pracą socjalną i poradnictwem, poszukiwanie nowych narzędzi, które podniosą efektywność pomocy społecznej.

Kierunki działań:

- a) ograniczenia zjawiska skrajnej biedy
- b) stałe doskonalenie pracy GOPS,
- c) uruchomienie programu zapewnienia mieszkań socjalnych dla najbardziej potrzebujących,
- d) przeciwdziałanie bezrobociu, stymulowanie rozwoju gospodarczego gminy,
- e) opracowanie i wdrożenie programu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Działanie I-4.2 Zwalczanie zagrożeń społecznych

Patologie społeczne obniżają poziom życia ogółu ludności. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych przewiduje szereg działań prewencyjnych, które powinny być także częścią Strategii Rozwoju Gminy Zabierzów, ponieważ tylko dobrze zorganizowane i skoordynowane działania prewencyjne dają widoczne efekty.

Kierunki działań:

- b) monitorowanie, diagnozowanie i przeciwdziałanie zjawiskom patologicznym,
- c) współpraca wszelkich podmiotów życia społecznego na rzecz zwalczania patologii,
- d) realizacja programów informacyjno-edukacyjnych o profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania patologii (pedagogizacja rodziców - warsztaty dla rodziców, dotyczące rozwiązywania problemów wychowawczych, szkolne programy przygotowujące jednostki do funkcjonowania w rodzinie i społeczeństwie),
- e) tworzenie warunków atrakcyjnego spędzania wolnego czasu przez dzieci, młodzież i dorosłych,
- f) rozwijanie różnorodnych form pośrednictwa pracy i doradztwa zawodowego, wspomaganie wzrostu aktywności zawodowej,
- g) wzmocnianie i rozwijanie działalności sieci świetlic środowiskowych i socjoterapeutycznych,
- h) promowanie i wspieranie działań szkół i organizacji w sferze pomocy rodzinom,
- i) rozwijanie sieci poradnictwa w sprawach rodzinnych dla dzieci i młodzieży szkolnej.

Zbieżność programu z:	cele/priorytety
Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2007-2013	<i>Pole B</i> - Rozwój społeczny i jakość życia <i>Obszar V</i> Spójność wewnątrzregionalna <i>Kierunki polityki:</i> 1. Poprawa kondycji rodziny małopolskiej. 2. Integrująca polityka społeczna.

Termin realizacji zadań	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Budowa efektywnego systemu pomocy społecznej							
Opracowanie i wdrożenie programu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu							

Podmiot odpowiedzialny za realizację zadania w strukturze Urzędu Gminy w Zabierzowie	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
	Wydział Oświaty
Współrealizatorzy	Instytucje pomocy społecznej
	Organizacje pozarządowe
	Instytucje bezpieczeństwa publicznego

Spodziewane efekty realizacji programu:

- ograniczenie powstawania różnorodnych patologii społecznych;
- poprawa jakości życia w Gminie;
- poprawa poczucia bezpieczeństwa w Gminie,
- poprawa atrakcyjności Gminy jako miejsca zamieszkania i odpoczynku.

Program Strategiczny II-1

WZMACNIANIE WIĘZI SPOŁECZNYCH W GMINIE

Czynniki niematerialne, tj. np.: tradycja, kultura, wspólne normy zachowań, wzmocniają poczucie zaufania społecznego, w pozytywny sposób determinując poziom kapitału społecznego, tworząc fundamenty „małej ojczyzny”. Budowanie więzi społecznych kształtuje podstawy społeczeństwa obywatelskiego, wzmocniając aktywne zaangażowanie mieszkańców na rzecz rozwoju Gminy.

Działanie II-1.1. Wspieranie samoorganizacji mieszkańców

Za rozwój Gminy, zarówno w wymiarze gospodarczym, jak i społecznym, w zdecydowanej większości odpowiedzialni są jej mieszkańcy. Wspieranie aktywności mieszkańców Gminy Zabierzów, ich samorządności i prób samoorganizacji w celu rozwiązywania własnych problemów, jest konieczne dla budowy społeczeństwa obywatelskiego. Wszelkie inicjatywy wychodzące od ogółu, jednoczące go w dążeniu do osiągnięcia wybranego celu, powinny być przez władze Gminy wspierane organizacyjnie i finansowo w stopniu stosownym do planowanych korzyści.

Kierunki działań:

- a) udostępnianie lokali i obiektów gminnych na potrzeby związane z realizacją społecznych programów kulturowych, oświatowych i sportowych,
- b) rozwijanie systemu konsultacji ważnych decyzji dotyczących Gminy z jej mieszkańcami,
- c) doradztwo prawo-finansowe dla NGO i nieformalnych grup mieszkańców.

Działanie II-1.2. Aktywna współpraca władz Gminy z organizacjami pozarządowymi

Organizacje pozarządowe, z uwagi na apolityczność oraz ogólny szacunek i uznanie, mają duże możliwości realizowania założonych programów integracyjnych. W tym celu niezbędna jest współpraca władz Gminy z organizacjami non-profit.

Kierunki działań:

- a) inicjowanie i wspieranie współpracy pomiędzy samorządem i jego jednostkami a organizacjami pozarządowymi (NGO),
- b) wspieranie istniejących i propagowanie nowych programów służących integracji społecznej realizowanych przez organizacje pozarządowe,
- c) przekazywanie uprawnień do decyzji o celu wydatkowania środków finansowych na najniższe szczeble (sołectwa, lokalne NGO).

Działanie II-1.3. Przygotowywanie młodzież do udziału w życiu Gminy

Powodzenie demokratycznego systemu zarządzania Gminą uzależnione jest od świadomego uczestnictwa obywateli w jej życiu, znajomości mechanizmów demokratycznych, umiejętności współpracy i osiągnięcia porozumień.

Kierunki działań:

- a) inspirowanie i pomoc w tworzeniu i funkcjonowaniu młodzieżowych klubów zainteresowań,
- b) promowanie edukacyjnych programów autorskich o tematyce związanej z funkcjonowaniem władzy publicznej na szczeblu lokalnym,
- c) wspomaganie działalności drużyn harcerskich,
- d) wspomaganie działań promujących wiedzę o regionie i regionalizmach,

- e) organizowanie konkursów wiedzy obywatelskiej i samorządowej, budowa ścieżek edukacyjnych,
- f) przygotowanie dzieci i młodzieży do aktywnego życia i uczestniczenia w życiu gospodarczym, poprzez popularyzowanie i promowanie zasad gospodarności i przedsiębiorczości oraz gospodarki rynkowej, promowanie programów edukacyjnych przygotowujących dzieci i młodzież do prowadzenia samodzielnej działalności gospodarczej.

Działanie II-1.4. Kultuwanie tradycji i zwyczajów lokalnych

Tradycje i zwyczaje lokalne świadczą o tożsamości danej społeczności. Ich kultywowanie sprzyja integracji mieszkańców, ich utożsamianiu się z „małą ojczyzną”.

Kierunki działań:

- a) aktywizowanie mieszkańców do uczestnictwa w uroczystościach promujących lokalną tradycję np.: dożynki, konkurs pisanek, budowa ołtarza na Boże Ciało.
- b) promowanie tradycyjnego stroju krakowskiego.

Termin realizacji zadań	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Wspieranie samoorganizacji mieszkańców							
Aktywna współpraca władz Gminy z organizacjami pozarządowymi							
Przygotowywanie młodzieży do udziału w życiu Gminy							
Kultuwanie tradycji i zwyczajów lokalnych							

Zbieżność programu z	cele / priorytety
Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2007-2013	<i>Pole B - Rozwój społeczny i jakość życia</i> <i>Obszar V Spójność wewnątrzregionalna</i> <i>Kierunki polityki:</i> 1. Wzmocnienie społeczeństwa obywatelskiego oraz budowanie tożsamości regionalnej.

Podmiot odpowiedzialny za realizację zadania w strukturze Urzędu Gminnego w Zabierzowie	Wydział Oświaty Referat ds. Rozwoju i Promocji
Współrealizatorzy	Organizacje pozarządowe Szkoly Placówki kultury i oświaty

Spodziewane efekty realizacji programu:

- wzmocnienie patriotyzmu lokalnego;
- wzmocnienie identyfikacji mieszkańców z Gminą;
- wzmocnienie więzi społecznych;
- ułatwienie samoorganizowania się mieszkańców;
- rozwój inicjatyw pozarządowych.

Program Strategiczny III-1

POPRAWA STANU ŚRODOWISKA NATURALNEGO

Rozwój społeczno-gospodarczy nie może być realizowany kosztem środowiska naturalnego. Zadaniem samorządu terytorialnego jest powstrzymanie jego degradacji i zachowania istniejących zasobów naturalnych.

Działanie III-1.1. Ochrona zasobów środowiskowych Gminy

Stan środowiska naturalnego w Gminie Zabierzów wymaga w najbliższych latach koncentracji uwagi w czterech obszarach działania:

- poprawa stanu jakości powietrza i utrzymanie norm emisyjnych;
- ograniczenie hałasu;
- poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych;
- ochrona powierzchni ziemi i gleby przed degradacją.

Kierunki działań:

- a) identyfikacja źródeł zagrożeń środowiska,
- b) ochrona ujęć wód podziemnych – zabezpieczenie i poprawa stref ochronnych ujęć wody; monitoring ujęć wody- tworzenie infrastruktury technicznej – zintegrowanego systemu zapewniającego ciągłą dostawę wody do każdego miejsca (budowanie połączeń pomiędzy poszczególnymi autonomicznymi sieciami wodociągowymi),
- c) budowa oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnej dla całego obszaru Gminy,
- d) likwidacja niskiej emisji, poprzez modernizacja systemów ogrzewania w obiektach komunalnych- termomodernizacja obiektów komunalnych,
- e) ograniczenie emisji spalin oraz hałasu, m.in. poprzez poprawę organizacji ruchu drogowego (płynności jazdy), poprawę parametrów technicznych dróg na terenie Gminy,
- f) właściwa gospodarka terenami zielonymi,
- g) wspieranie zalesiania terenów prywatnych wspieranie i promowanie działań jednostek organizacyjnych Gminy, osób prawnych oraz prywatnych właścicieli gruntów w kierunku zagospodarowania nieużytków dla celów sportu, rekreacji, turystyki oraz jako terenów zieleni urządzonej,
- h) budowa sprawnego systemu odbioru i powtórnego wykorzystania odpadów poprzez likwidacja dzikich wysypisk, wprowadzanie i propagowanie programów edukacyjnych promujących segregację odpadów, wprowadzenie systemu segregacji odpadów u źródeł ich powstawania (także znalezienie odbiorców na te odpady) organizacja i finansowanie systemu odbioru odpadów azbestowych.
- i) zwiększenie wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii.

Działanie III-1.2. Poprawa świadomości ekologicznej mieszkańców

Zwiększenie wrażliwości mieszkańców Gminy na kwestie środowiska naturalnego i zwiększenie respektowania zasady ekorozwoju w codziennym gospodarowaniu jest wymogiem współczesnej gospodarki.

Kierunki działań:

- a) wprowadzenie do programu nauczania wzmoczonej edukacji ekologicznej,
- b) propagowanie wśród mieszkańców Gminy postaw proekologicznych, stosując różnorodne formy ich upowszechniania (konkursy, festyny itp.),
- c) prowadzenie systematycznych akcji edukacyjnych przeciwko paleniu śmieci, odpadów organicznych itp.,
- d) wprowadzanie i propagowanie programów edukacyjnych promujących segregację odpadów,
- e) egzekwowanie przestrzegania przepisów prawa w zakresie ochrony środowiska.

Termin realizacji zadań	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ochrona zasobów środowiskowych Gminy							
Poprawa świadomości ekologicznej mieszkańców							

Zbieżność programu z	cele /priorytety
Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2007-2013	<p><i>Pole B - Rozwój społeczny i jakość życia</i> <i>Obszar VI Ochrona Środowiska</i> <i>Kierunki polityki:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ochrona zasobów wodnych, 2. Ochrona powietrza i zwiększenie wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii. 3. Gospodarka odpadami. 4. Bezpieczeństwo ekologiczne i ochrona przed skutkami klęsk ekologicznych.
Strategią Rozwoju Powiatu Krakowskiego	<p><i>Cel strategiczny:</i> Podniesienie jakości środowiska naturalnego. <i>Cele operacyjne:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ochrona powietrza, 2. Poprawa jakości wód 3. Ochrona powierzchni ziemi.

Podmiot odpowiedzialny za realizację zadania w strukturze Urzędu Gminy w Zabierzowie	Wydział Infrastruktury Komunalnej i Ochrony Środowiska Referat ds. Rozwoju i Promocji
Współrealizatorzy	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie Organizacje pozarządowe Podmioty gospodarcze Placówki oświatowe Powiat krakowski i samorządy sąsiednich gmin Nadleśnictwo Zabierzów (Krzyszowice) Urząd Marszałkowski w Krakowie

Spodziewane efekty realizacji programu:

- poprawa stanu środowiska naturalnego,
- wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców Gminy,
- poprawa warunków życia w Gminie,
- poprawa wizerunku Gminy.

Program Strategiczny III-2**POPRAWA ZEWNĘTRZNEJ I WEWNĘTRZNEJ DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ GMINY**

Dostępność komunikacyjna Gminy jest jednym z kluczowych determinantów dalszego jej rozwoju. Drogi służą nie tylko mieszkańcom i podmiotom gospodarczym, ale także ruchowi tranzytowemu oraz są jednym z podstawowych kryteriów przy wyborze lokalizacji inwestycji. Ich wysoka jakość zwiększa dostępność komunikacyjną Gminy oraz przyczynia się do poprawy bezpieczeństwa uczestników ruchu na jezdniach i chodnikach.

Działanie III-2.1. Usprawnienie wewnętrznego układu komunikacyjnego

W Gminie Zabierzów od lat obserwujemy pogarszającą się wydolność wewnętrznego systemu komunikacyjnego. Ruch tranzytowy przejeżdżający przez Gminę powoduje bardzo duże zagrożenie, zwłaszcza w okresie letnim, kiedy to jego natężenie znacznie wzrasta. Przejeżdżające samochody nie przestrzegają ograniczeń prędkości w terenie zabudowanym, stwarzając realne zagrożenie dla pieszych i ruchu lokalnego. Przyczyniają się one także do bardzo dużego natężenia hałasu komunikacyjnego.

Kierunki działań:

- a) budowa/modernizacja ulic gminnych, przy priorytetowym traktowaniu aktywności społecznej w zakresie budowy infrastruktury drogowej,
- b) modernizacja obiektów mostowych,
- c) zmniejszenie udziału transportu indywidualnego w podróżach poprzez usprawnianie transportu autobusowego,
- d) lobbowanie i partnerstwo w działaniach na rzecz przyspieszenia budowy obwodnicy Zabierzowa,
- e) organizacja systemu tras rowerowych i pieszych,
- f) budowa i oznakowanie parkingów.

Działanie III-2.2. Dążenie do zwiększenia dostępności komunikacji kolejowej

Z roku na rok radykalnie spada liczba połączeń kolejowych z innymi ośrodkami miejskimi. Bez poprawy stanu infrastruktury kolejowej oraz częstotliwości połączeń, dalszemu pogorszeniu ulegnie zewnętrzna dostępność Gminy.

Kierunki działań:

- a) zminimalizowanie efektu bariery przestrzennej poprzez dodatkowe połączenie przez tory kolejowe,
- b) podejmowanie działań zmierzających do zwiększenia częstotliwości połączeń,
- c) lobbowanie na rzecz wprowadzenia „biletów zintegrowanych”.
- d) budowa dwóch stacji kolejowych przystosowanych do obsługi szynobusów na trasie Kraków-Krzeszowice.

Termin realizacji zadań	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Usprawnienie wewnętrznego układu komunikacyjnego							
Dążenie do zwiększenia dostępności komunikacji kolejowej							

Zbieżność programu z	cele /priorytety
Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2007-2013	<i>Pole A - Konkurencyjność gospodarcza</i> <i>Obszar III Infrastruktura dla rozwoju regionalnego</i> <i>Kierunki polityki:</i> 1. Rozwój międzyregionalnych i wewnątrzregionalnych powiązań drogowych, 2. Zwiększenie roli transportu zbiorowego w obsłudze regionu.
Strategią Rozwoju Powiatu Krakowskiego	<i>Cel strategiczny:</i> Dobra komunikacja <i>Cele operacyjne:</i> 1. Optymalizacja i poprawa sieci dróg, 2. Poprawa i rozwój komunikacji publicznej.
Podmiot odpowiedzialny za realizację zadania w strukturze Urzędu Gminy w Zabierzowie	Wydział Planowania Przestrzennego, Geodezji i Gospodarki Gruntami
	Wydział Infrastruktury Komunalnej i Ochrony Środowiska Referat ds. Rozwoju i Promocji
Współrealizatorzy	Urząd Marszałkowski w Krakowie
	Urząd Wojewódzki w Krakowie
	Starostwo Powiatowe w Krakowie
	Samorządy sąsiednich gmin
	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
	Polskie Koleje Państwowe

Spodziewane efekty realizacji programu:

- zwiększenie otwartości Gminy,
- wyeliminowanie barier infrastrukturalnych dla rozwoju inwestycji produkcyjnych, usługowych i mieszkaniowych na terenie Gminy,
- poprawa jakości życia w Gminie,
- poprawa bezpieczeństwa drogowego.

Program Strategiczny III-3

WZROST JAKOŚCI INFRASTRUKTURY W GMINIE

Infrastruktura komunalna jest najbardziej kosztownym elementem planów strategicznych. Jednak jej zapewnienie jest istotne z punktu widzenia komfortu zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej. Odpowiedni jej poziom pozwala wykorzystywać inne przewagi konkurencyjne, zwłaszcza te o charakterze niematerialnym.

Działanie III–3.1. Uzupelnienie sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie Gminy

Podstawowym elementem infrastruktury technicznej jest system wodno-kanalizacyjny. Gmina Zabierzów nie ma właściwie zorganizowanego systemu gospodarki wodno-ściekowej. Część mieszkańców Gminy, która nie ma dostępu do sieci kanalizacji sanitarnej posiada własne rozwiązania dotyczące zagospodarowania powstających ścieków socjalno-bytowych. Ścieki gromadzone są w szambach o nieznanym stanie technicznym. Powszechne jest rozszczelnianie zbiorników, co powoduje skażenie środowiska gruntowo-wodnego. Odpady ciekłe często nie są dowożone do oczyszczalni ścieków, ale są nielegalnie wylwane.

Kierunki działań:

- a) systematyczna, dalsza rozbudowa sieci kanalizacyjnej,
- b) dokończenie budowy sieci wodociągowej.

Działanie III–3.2. Rozwój „infrastruktury turystycznej”

Specyficzne warunki przyrodniczo-krajobrazowe, z jakimi mamy do czynienia na obszarze Gminy, w sposób szczególny predysponują ten teren do rozwoju działalności turystyczno-wypoczynkowej. Jednak czysta woda, świeże powietrze i lasy nie wystarczą, aby móc opierać rozwój Gminy na turystyce. Konieczne w tym wypadku staje się m.in. stworzenie zaplecza techniczno-organizacyjnego, aby stały się one wykorzystaną przez Gminę szansą.

Skromna baza hotelarsko-gastronomiczna i turystyczna w Gminie stanowi istotną barierę w rozwoju turystyki. W celu przyciągnięcia turystów niezbędny jest, więc jej rozwój. Oferta noclegowa powinna obejmować usługi o zróżnicowanym standardzie, tak by odpowiadała różnym poziomom zamożności przyjezdnych. Pożądane są także inicjatywy polegające na otwieraniu nowych gospodarstw agroturystycznych.

Kierunki działań:

- a) przystosowanie dla potrzeb ruchu turystycznego walorów turystycznych, a więc tych elementów środowiska, które stanowią właściwy cel wyjazdów turystycznych,
- b) zapewnienie dostępności komunikacyjnej do obszarów, miejscowości i obiektów stanowiących cel wyjazdów turystycznych, m.in. poprzez budowę parkingów,
- c) zapewnienie turystom niezbędnych warunków egzystencji w miejscu lub na szlaku będącym celem podróży, m.in. poprzez wyposażenie w infrastrukturę sanitarną i techniczną,
- d) wspieranie działań o charakterze hotelarsko-gastronomicznym i turystyczno – rozrywkowym,
- e) wspierane działania inwestorów prywatnych zmierzających do rozbudowy lub poprawy standardu istniejącej bazy turystycznej, poprzez system ulg i zwolnień.

Działanie III-3.3. Rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej i sportowej w Gminie

Istotnym czynnikiem mającym wpływ na poziom aktywności sportowej mieszkańców jest liczebność oraz stan bazy sportowo-rekreacyjnej w Gminie. Istnienie odpowiedniej bazy jest podstawą tworzenia atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego.

Kierunki działań:

- a) budowa rynku w Zabierzowie,
- b) rozbudowa istniejących i budowa nowych obiektów sportowo-rekreacyjnych,
- c) budowa ścieżek rowerowych, ciągów spacerowych, placów zabaw dla dzieci,
- d) stwarzanie warunków dla powstawania obiektów o charakterze rekreacyjno-towarzyskim,
- e) rewitalizacja terenów zielonych.

Termin realizacji zadań	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Uzupełnienie sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie Gminy							
Rozwój „infrastruktury turystycznej”							
Rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej i sportowej w Gminie							

Zbieżność programu ze	cele/priorytety
Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2007-2013	<i>Pole A - Konkurencyjność gospodarcza</i> <i>Obszar I Społeczeństwo wiedzy i aktywności</i> <i>Kierunki polityki:</i> 1. Wsparcie indywidualnej przedsiębiorczości. <i>Obszar II –Gospodarka regionalnej szansy</i> <i>Kierunki polityki:</i> 1. Rozwój przemysłów czasu wolnego. <i>Cel strategiczny:</i> Rozwinięta baza i usługi turystyczne <i>Cele operacyjne:</i>
Strategią Rozwoju Powiatu Krakowskiego	1. Rozwój agroturystyki 2. Przygotowanie oferty dla inwestorów 3. Podnoszenie atrakcyjności regionu 4. Wypromowanie terenów atrakcyjnych turystycznie

Podmiot odpowiedzialny za realizację zadania w strukturze Urzędu Gminy w Zabierzowie	Wydział Planowania Przestrzennego, Geodezji i Gospodarki Gruntami
	Wydział Infrastruktury Komunalnej i Ochrony Środowiska
Współrealizatorzy	Referat ds. Rozwoju i Promocji
	Starostwo Powiatowe w Krakowie
	Samorządy sąsiednich gmin Prywatne podmioty gospodarcze

Spodziewane efekty realizacji programu:

- poprawa standardu życia mieszkańców Gminy,
- poprawa stanu środowiska naturalnego,
- poprawa atrakcyjności Gminy jako miejsca zamieszkania i odpoczynku.

Program Strategiczny IV-1

GMINA PRZYJAZNA DLA PRZEDSIĘBIORCÓW

Trwały i dynamiczny rozwój gospodarczy jest podstawowym warunkiem zmniejszania rozmiarów bezrobocia i wzrostu zamożności mieszkańców. Przyczynia się on także do wzrostu dochodów budżetu Gminy, co w konsekwencji umożliwia przeznaczenie coraz większych środków finansowych na zaspokojenie potrzeb społecznych w zakresie mieszkalnictwa, edukacji, ochrony zdrowia i opieki społecznej, kultury i sztuki, sportu i rekreacji oraz bezpieczeństwa publicznego.

Skala i tempo rozwoju gospodarki lokalnej uzależnione są od czynników i uwarunkowań, na które Gmina nie ma żadnego bezpośredniego wpływu. Niemniej jednak, władze Gminy w sposób pośredni mogą oddziaływać na stan zagospodarowania Gminy.

Działanie IV-1.1. Nadawanie charakteru proinwestycyjnego polityce Gminy

Otwartość władz Gminy na inicjatywy inwestorów ma podstawowe znaczenie w ich pozyskiwaniu. Atmosfera przychylności, mimo skomplikowanych uwarunkowań pozyskiwania terenu czy też dopełniania procedury przygotowania inwestycji, może być głównym atutem Gminy Zabierzów w konkurencji z innymi gminami. Atmosfera ta powinna znajdować potwierdzenie w konkretnych przedsięwzięciach Gminy, aktywizujących i wspierających działania inwestorów.

Kierunki działań:

- a) przyjazna i fachowa obsługa przedsiębiorców w Urzędzie Gminy i innych instytucjach publicznych, wykorzystywanie technologii informatycznych,
- b) zorganizowanie na terenie Gminy punktu, który będzie miał za zadanie prowadzenie doradztwa w zakresie obsługi prawnej i finansowej,
- c) stosowanie systemu zachęt finansowych dla przedsiębiorców tworzących miejsca pracy,
- d) promowanie i wspieranie postaw i działań „ku przedsiębiorczości” zatrudniania, samozatrudniania, przekwalifikowania,
- e) promocja przykładów dobrej praktyki (np. w gazecie lokalnej),
- f) zapraszanie lokalnych przedsiębiorców do konsultacji i współpracy (przedsięwzięcia inwestycyjne, uroczystości i duże gminne imprezy kulturalne itp.) – honorowanie ich jako ważnych partnerów społecznych,
- g) stworzenie i utrzymanie bazy ofert o terenach inwestycyjnych,
- h) wspieranie i promowanie rozwoju centrów targowych i giełd,
- i) podejmowanie działań dla pozyskania terenów inwestycyjnych (w tym pod budownictwo mieszkaniowe), urządzania i uzbrajania terenów w infrastrukturę techniczną,
- j) podejmowanie działań dla wprowadzania zmian w planie zagospodarowania przestrzennego,
- k) aktywne poszukiwanie większych inwestorów,
- l) kreowanie polityki podatkowej sprzyjającej inwestowaniu,
- m) współpraca z Zarządem Województwa Małopolskiego przy przygotowywaniu oferty inwestycyjnej dla zespołu przemysłowo – biznesowego strefy okołolotniskowej.

Działanie IV-1.2. Tworzenie klimatu dla rozwoju Gminy o silnym potencjale turystycznym

Obok działań infrastrukturalnych, jakie planuje się podjąć w zakresie turystycznego rozwoju Gminy, należy zwrócić również uwagę na potrzebę udziału samorządu lokalnego w działaniach marketingowych na rzecz przedsięwzięć turystycznych w Gminie. W tym celu konieczne jest wzmocnienie kadrowe i finansowe Referatu ds. Promocji i Strategii oraz Pozyskiwania Funduszy Unijnych, jako jednostki odpowiedzialnej za te zadania.

Kierunki działań:

- a) opracowanie analizy możliwości rozwoju agroturystyki w Gminie – mapa terenów agroturystycznych,
- b) prowadzenie akcji promocyjno-szkoleniowych i informacyjnych wśród potencjalnie zainteresowanych mieszkańców świadczących usługi turystyczne, w tym agroturystyczne,
- c) przygotowanie zestawu produktów, materiałów promocyjnych, folderów i informatorów o: istnieniu szlaków, atrakcjach na nich się znajdujących, bazie noclegowej,
- d) organizacja sieci kontaktów z innymi Gminami, organizacjami i podmiotami zajmującymi się turystyką,
- e) wykonanie opracowania zagospodarowania terenów sołeckich pod względem turystycznym,
- f) promocja walorów krajobrazowych walorów miejscowości np. tablice informacyjne, folder turystyczny, informacje prasowe,
- g) propagowanie programów dydaktycznych popularyzujących wiedzę krajoznawczą i przyrodniczą związaną z terenem Gminy w porozumieniu z placówkami oświatowymi Krakowa.

Działanie IV-1.3. Wspieranie tworzenia gospodarstw agroturystycznych

Jednym z głównych trendów, charakteryzujących współczesną turystykę jest rozwój agroturystyki. Ta forma turystyki pozwala na kontakt z naturą, kulturą i sztuką ludową, historią i tradycją regionu, ale przede wszystkim z człowiekiem. Agroturystyka opiera się na funkcjonującym gospodarstwie rolnym i bazuje na atrakcjach związanych z rolnictwem. Stworzenie dobrej oferty turystyki wiejskiej wymaga odpowiednich warunków w rodzinie, gospodarstwie, we wsi, w gminie i regionie.

Kierunki działań:

- a) wspierane gospodarstw rolnych, rozwijających działalność agroturystyczną, m.in. poprzez szybszą realizację zadań własnych w zakresie infrastruktury technicznej, wsparcie działalności stowarzyszeń agroturystycznych,
- b) podejmowane działań na rzecz pozyskania z różnych źródeł funduszy (w formie dofinansowania lub korzystnych kredytów) dla gospodarstw wprowadzających działalności agroturystyczne,
- c) wspieranie działalności zespołów ludowych, artystów, organizacja seminariów i imprez wzbogacających ofertę usług agroturystycznych.

Działanie IV-1.4. Promocja Gminy

Wszelkie walory, którymi Gmina może się poszczycić, nie będą mieć wpływu na jej rozwój, o ile nie będą eksponowane i promowane. Działalność promocyjna jest niezbędna w celu pozyskania zarówno inwestorów, jak i turystów, krajowych i zagranicznych odwiedzających Gminę. W związku z tym konieczne jest ukierunkowanie działań promocyjnych podejmowanych przez władze Gminy. Podstawowym celem promocji jest

wykreowanie powszechnego wizerunku Gminy jako atrakcyjnego (oraz bardziej atrakcyjnego od obszarów sąsiednich) miejsca zamieszkania, inwestowania i wypoczynku.

Kierunki działań:

- a) opracowanie – krajowych i zagranicznych - kampanii promocyjnych, ich wdrażanie i monitoring,
- b) określenie kierunków promocji i finalnych jej odbiorców,
- c) promowanie potencjału intelektualnego i gospodarczego Gminy,
- d) formułowanie informacji o Gminie w Internecie.

Termin realizacji zadań	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Nadawanie charakteru proinwestycyjnego polityce Gminy Zabierzów							
Tworzenie klimatu dla rozwoju Gminy o silnym potencjale turystycznym							
Wspieranie tworzenia gospodarstw agroturystycznych							
Promocja Gminy							

Zbieżność programu z	cele/priorytety
Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2007-2013	<p><i>Pole A - Konkurencyjność gospodarcza</i> <i>Obszar I Społeczeństwo wiedzy i aktywności</i> <i>Kierunki polityki:</i> 1. Wsparcie indywidualnej przedsiębiorczości. 2. Rozwój rynku pracy.</p> <p><i>Obszar II – Gospodarka regionalnej szansy</i> <i>Kierunki polityki:</i> 1. Przyciąganie bezpośrednich inwestycji do regionu.</p>

Podmiot odpowiedzialny za realizację zadania w strukturze Urzędu Gminy w Zabierzowie	Wydział Infrastruktury Komunalnej i Ochrony Środowiska Referat ds. Rozwoju i Promocji
Współrealizatorzy	Starostwo Powiatowe w Krakowie Samorządy sąsiednich gmin Prywatne podmioty gospodarcze

Spodziewane efekty realizacji programu:

- zwiększenie otwartości Gminy,
- poprawa atrakcyjności inwestycyjnej Gminy,
- poprawa jakości życia w gminie,
- zwiększenie liczby miejsc pracy,
- rozwój turystyki.

5. Propozycje hierarchizacji zadań

Władze Gminy muszą poszukiwać środków na niezbędne inwestycje. Działalność władz Gminy powinna być skoncentrowana na:

- a. Promocji mającej na celu przyciągnięcie dużych inwestycji z ewentualną pomocą Gminy w inwestycje infrastrukturalne.
- b. Promocji turystycznej Gminy.
- c. Dalszej rozbudowie sieci kanalizacji i dokończenia sieci wodociągowej.
- d. Stworzenia selektywnej zbiórki odpadów, szczególnie że jest to wymów prawny.
- e. Dążeniu do poprawy standardu dróg gminnych.
- f. Poprawie estetyki Gminy Zabierzów, np. poprzez budowę rynku w Zabierzowie,
- g. Kontynuacja starań o uzyskanie zasileń zewnętrznych ze środków pomocowych, funduszy ochrony środowiska itp.
- h. Kontynuacja działań na rzecz silniejszej integracji mieszkańców Gminy i ich mobilizacji na rzecz wspólnych przedsięwzięć.

6. Finansowanie Strategii

Sformułowane w Strategii Rozwoju Społeczno–Gospodarczego Gminy Zabierzów działania realizacyjne wykraczają poza ustawowe kompetencje samorządu gminnego. Strategia Rozwoju jest wyzwaniem dla jej mieszkańców – ciężar jej realizacji muszą wziąć na siebie: władze samorządowe, miejscowe podmioty gospodarcze oraz mieszkańcy. Gmina jest jednak częścią powiatu krakowskiego, województwa małopolskiego, kraju oraz Unii Europejskiej - i z tych względów źródeł finansowania jej zadań i programów poszukiwać należy także na szczeblu ponadlokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim.

Realizacja zadań zapisanych w Strategii będzie finansowana z następujące źródeł:

- budżet Gminy,
- budżety gmin ościennych,
- budżet Starostwa Powiatowego,
- budżet województwa małopolskiego,
- budżet państwa,
- Wojewódzki Zarząd Dróg,
- Generalna Dyrekcja Budowy Dróg Krajowych i Autostrad,
- środki Unii Europejskiej,
- środki własne firm, sponsorów, dzierżawców obiektów, stowarzyszeń, instytucji.

7. Realizacja Strategii

Planowanie strategiczne jest procesem ciągłym. Dla zagwarantowania, że postanowienia przyjęte w Strategii Rozwoju Gminy będą konsekwentnie realizowane, zapewnione zostaną warunki organizacyjne i instytucjonalne do ich wdrażania i weryfikacji.

Samorząd Gminy Zabierzów pełni rolę swoistego rodzaju koordynatora i organizatora prac nad realizacją Strategii.

Organem nadzorującym realizację Strategii jest Rada Gminy. Odpowiedzialny za wykonanie ujętych w Strategii założeń Wójt Gminy będzie przedkładał Radzie Gminy coroczne sprawozdania z realizacji celów strategicznych z rozbiciem na kierunki działań i zadania. Ponadto raz na cztery lata będzie on przedkładał Radzie Raport o Stanie Gminy. Poza funkcją nadzorczą, wyłączną kompetencją Rady Gminy będzie uchwalanie zmian w zapisach Strategii. Procedurę zmiany uchwały regulują przepisy prawa wewnętrznego.

Instytucją odpowiedzialną za realizację Strategii jest Wójt Gminy. Strategia może być realizowana samodzielnie przez Gminę, we współpracy z innymi partnerami lub poprzez inspirowanie i wspieranie realizacji przedsięwzięć innych jednostek.

Wójt Gminy będzie realizował zapisy Strategii poprzez:

- nadzór nad realizacją działań w oparciu o sprawozdania i bieżące wnioski Referatu ds. Rozwoju i Promocji, odpowiedzialnego za monitorowanie wdrażania Strategii,
- podejmowanie czynności, zmierzających do zapewnienia środków finansowych na przyjęte do realizacji działania, a w szczególności uwzględnianie zadań w projektach budżetów Gminy na kolejne lata, w Planie Rozwoju Lokalnego i w Wieloletnim Planie Inwestycyjnym (WPI) oraz pozyskiwanie pozabudżetowych źródeł finansowania, np. funduszy z programów unijnych, wkładu własnego inwestorów zewnętrznych,
- nawiązywanie współpracy z partnerami w realizacji działań, wymagających zaangażowania innych podmiotów, m.in.: organów samorządowych innych gmin lub powiatu, samorządu województwa, instytucji administracji publicznej, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców.

Wójt Gminy we współpracy z Referatem ds. Rozwoju i Promocji i z zewnętrznym Komitetem ds. Strategii będzie identyfikował potrzeby zmian zapisów Strategii. Podstawą ewentualnych zmian będą wnioski wydziałów/podmiotów realizujących poszczególne zadania oraz wyniki Raportu o Stanie Gminy i podsumowania realizacji Strategii. Propozycje weryfikacji Strategii przedstawiane będą Radzie Gminy, zgodnie z procedurą wprowadzania zmiany do uchwały, uregulowaną w przepisach wewnętrznych.

Na wszystkich etapach wdrażania Strategii musi zostać zapewniona ścisła współpraca pomiędzy koordynatorami, odpowiedzialnymi za wdrażanie poszczególnych kierunków działań (począwszy od planowania i prac przygotowawczych do zakończenia realizacji), a Referatem ds. Rozwoju i Promocji oraz zewnętrznym organem kontrolno–doradczym, jakim jest Komitet ds. Strategii. Narzędziem współpracy i przepływu informacji będą formularze sprawozdawcze z realizacji kierunków działań strategicznych składane corocznie przez koordynatorów w Referacie ds. Rozwoju i Promocji, który będzie odpowiedzialny za sporządzenie raportu z realizacji danego celu strategicznego.

8. Monitoring

Dla efektywnej realizacji zapisów Strategii Rozwoju niezbędne jest stworzenie systemu stałej kontroli i monitoringu realizacji jej ustaleń. Monitoring powinien polegać na systematycznym gromadzeniu i przetwarzaniu danych i informacji dotyczących rozwoju Gminy, ciągłej obserwacji zachodzących ilościowych oraz jakościowych zmian.

Monitoring umożliwi modyfikację poszczególnych elementów przyjętych ustaleń strategicznych. Jednocześnie system ten może być wykorzystywany do ciągłego śledzenia zdarzeń, tendencji i procesów zachodzących w otoczeniu Gminy, jak i wewnątrz niej, które mogą wywierać pozytywny lub negatywny wpływ na osiągnięcie przyjętych celów rozwoju. Pozwala to na zwiększenie zdolności Władz Gminy Zabierzów do szybkiej i skutecznej reakcji na zmiany zachodzące zarówno w jej otoczeniu, jak i wewnątrz niej.

Jednostką Urzędu Gminy odpowiedzialną za monitoring Strategii Rozwoju Gminy będzie Referat ds. Promocji i Strategii. W celu zapewnienia wsparcia merytorycznego oraz uspołecznienie procesu monitoringu Strategii Rozwoju Wójt Gminy Zabierzów powoła kilkuosobowy Komitet ds. Strategii, złożony z przedstawicieli władz samorządowych, środowisk gospodarczych oraz organizacji pozarządowych.

Komitet we współpracy z Referatem ds. Rozwoju i Promocji w oparciu o zapisy Strategii określi szczegółowe terminy wykonania poszczególnych zadań oraz liczbowe wskaźniki osiągnięcia zakładanych efektów w ujęciu rocznym i docelowym. Poprzez dobór właściwych wskaźników, mierzalnych i dostępnych w statystyce publicznej lub w wewnętrznym systemie

sprawozdawczości Urzędu Gminy, możliwe będzie efektywne monitorowanie procesu wdrażania Strategii Rozwoju. Do oceny kierunków działania przyjęto wskaźniki produktu i rezultatu (Tabela 21).

Każdego roku odpowiedzialne komórki organizacyjne Urzędu Gminy składać będą sprawozdania z realizacji celów strategicznych. W dalszej kolejności raporty z realizacji celów strategicznych zostaną przekazane przez wyznaczone wydziały do scalenia przez Referat ds. Rozwoju i Promocji, a następnie do oceny przez Komitet ds. Strategii. Po uzyskaniu opinii Komitetu końcowe roczne sprawozdanie z realizacji Strategii Rozwoju Gminy będzie składane przez Wójta Radzie Gminy i opinii publicznej.

Wyniki monitoringu powinny być podstawą do oceny stanu realizacji Strategii i przedstawienia na tej podstawie, nie rzadziej niż raz na cztery lata, raportów Radzie Gminy przez Wójta Gminy. Wyniki monitoringu i raport stanowiąc będą podstawę do kolejnej aktualizacji Strategii, której projekt przedstawi Radzie Gminy Wójt po przeprowadzeniu konsultacji społecznych i zebraniu w jej wyniku wniosków i uwag. Konsultacje społeczne powinny zostać przeprowadzone w okresie 3 miesięcy od przedstawienia raportu, a projekt aktualizacji Strategii przedstawiony Radzie w okresie 4 miesięcy od zakończenia konsultacji.

Tabela 21 Wskaźniki monitoringu Strategii Rozwoju Gminy Zabierzów na lata 2007-2013

Działanie	Nazwa działania	Wskaźniki rok bazowy 2006, lata oceny 2010 i 2013	
		Produktu	Rezultatu
I -1 WZMACNIANIE SYSTEMU EDUKACYJNEGO W GMINIE			
I-1.1.	Modernizacja bazy materialnej szkół	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba zmodernizowanych obiektów dydaktycznych. - Powierzchnia zmodernizowanych obiektów dydaktycznych. - Liczba nowych stanowisk komputerowych. - Liczba nowopowstałych pracowni komputerowych. - Liczba nowopowstałych pracowni językowych. 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba uczniów uczęszczających do zmodernizowanych szkół. - Liczba uczniów korzystających z nowopowstałych pracowni komputerowych. - Liczba uczniów korzystających z nowopowstałych pracowni językowych.
I-1.2.	Podnoszenie poziomu wykształcenia dzieci i młodzieży	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba utworzonych szkół ponadgimnazjalnych. - Liczba autorskich programów nauczania. 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba uczniów uczęszczających do szkół ponadgimnazjalnych na terenie Gminy. - Liczba uczniów kształconych według autorskich programów nauczania. - Liczba osób konturujących naukę na studiach wyższych. - Pozycja szkół gminy Zabierzów w rankingu szkół powiatu krakowskiego. - Pozycja szkół gminy Zabierzów w rankingu szkół województwa małopolskiego. - Wyniki testów kompetencyjnych po ukończeniu szkoły podstawowej. - Wyniki egzaminów po ukończeniu gimnazjum.
I-1.3.	Tworzenie systemu wspomagania edukacji	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba programów wspierających młodzież uzdolnioną. - Liczba szkół, w których uruchomiono dożywianie dzieci. - Liczba dodatkowych zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży. 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób uczestniczących w programie wspierającym młodzież uzdolnioną. - Liczb uczniów ubogich objętych opieką. - Liczba uczniów jedzących posiłki w szkole. - Liczba uczniów uczestniczących w dodatkowych zajęciach pozaszkolnych.
I-2 WZMACNIANIE KULTURALNEJ ORAZ SPORTOWO – REKREACYJ - NEJ ATRAKCYJNOŚCI GMINY			
I-2.1.	Stworzenie atrakcyjnej oferty spędzania wolnego czasu dla mieszkańców Gminy	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba nowoutworzonych świetlic środowiskowych. - Liczba nowobudowanych stref rekreacji dziecięcej. - Liczba stworzonych publicznych punktów dostępu do Internetu. - Liczba zorganizowanych imprez/wydarzeń kulturalnych. 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba dzieci, korzystających z nowoutwartych stref rekreacji dziecięcej.

		<ul style="list-style-type: none"> - Liczb nowych ofert programowych w zakresie kultury i turystyki. - Liczba miejsc pracy, która powstała w wyniku realizacji projektów. 	
I-2.2.	Propagowanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez mieszkańców		<ul style="list-style-type: none"> - Liczba zorganizowanych imprez sportowych. - Liczba mieszkańców uczestniczących w zorganizowanych imprezach sportowych.
I-2.3.	Przywrócenie walorów obiektom historycznym	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba zrewitalizowanych obiektów zabytkowych 	
I-2.4.	Wytyczenie szlaków turystycznych	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba wytyczonych nowych szlaków turystycznych. - Długość wytyczonych szlaków turystycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób korzystających z nowopowstałych szlaków turystycznych.
I-3 WZROST POCZUCIA BEZPIECZEŃSTWA MIESZKANCÓW			
I-3.1.	Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w miejscach użyteczności publicznej	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba wybudowanych punktów oświetleniowych - Liczba zmodernizowanych punktów oświetleniowych. - Liczba wybudowanych urządzeń bezpieczeństwa ruchu. - Liczba zmodernizowanych urządzeń bezpieczeństwa ruchu. - Liczba kamer monitorujących. - Liczba projektów edukacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przestępczości nieletnich. 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba przestępstw w Gminie. - Liczba uczniów biorących udział w projektach edukacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przestępczości nieletnich.
I-3.2.	Ograniczenie zagrożeń w ruchu drogowym	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba nowowybudowanych przejść dla pieszych. - Liczba zmodernizowanych przejść dla pieszych. - Liczba nowowybudowanych progów zwalniających. 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba wypadków drogowych. - Liczba kolizji drogowych. - Liczba osób poszkodowanych w wypadkach drogowych.
I-4 PRZECIWDZIAŁANIE BIEDZIE I ZJAWISKOM PATOLOGICZNYM			
I-4.1.	Budowa efektywnego systemu pomocy społecznej w Gminie	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba stworzonych mieszkań socjalnych. - Liczba utworzonych jadalni. - Liczba utworzonych noclegowni. 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba beneficjentów pomocy społecznej. - Liczba osób zamieszkałych w mieszkaniach socjalnych. - Liczb osób korzystających z jadalni. - Liczb osób korzystających z noclegowni.
I-4.2.	Zwalczanie zagrożeń społecznych	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba projektów edukacyjnych, których celem jest przeciwdziałanie patologiom społecznym. - Liczba utworzonych poradni rodzinnych. 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba uczniów uczestniczących w programach edukacyjnych mających na celu przeciwdziałanie patologiom społecznym. - Liczba beneficjentów poradni rodzinnych.
II-1 WZMACNIANIE WIĘZI SPOŁECZNYCH W GMINIE			
II-1.1.	Wspieranie samoorganizacji mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba obiektów gminnych udostępnionych organizacjom mieszkańców. 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba organizacji korzystających z udostępnionych obiektów gminnych. - Liczba konsultacji społecznych w ważnych

			kwestiach gminnych. – Liczba nowopowstałych organizacji mieszkańców.
II-1.2.	Aktywna współpraca władz Gminy z organizacjami pozarządowymi	– Liczba programów służących integracji społecznej realizowanych przez organizacje pozarządowe.	– Liczba decyzji o przekazaniu prawa do wydatkowania środków finansowych na niższy szczebel. – Wysokość środków finansowych, które ma prawo wydatkować niższy szczebel. – Liczba wspólnych inicjatyw realizowanych przez Gminę i organizacje pozarządowe.
II-1.3.	Przygotowywanie młodzieży do udziału w życiu Gminy	– Liczba nowoutworzonych młodzieżowych klubów zainteresowań.	– Liczba młodzieży uczestniczącej w zajęciach młodzieżowych klubów zainteresowań.
II-1.4.	Kultywowanie tradycji i zwyczajów lokalnych	– Liczba zorganizowanych lokalnych uroczystości.	– Liczba mieszkańców uczestniczących w lokalnych uroczystościach.
III-1 POPRAWA STANU ŚRODOWISKA NATURALNEGO			
III-1.1.	Ochrona zasobów środowiskowych Gminy	– Liczba zmodernizowanych systemów ogrzewania. – Liczba zidentyfikowanych źródeł niskiej emisji. – Liczba zlikwidowanych składowisk odpadów. – Powierzchnia zlikwidowanych dzikich składowisk odpadów. – Objętość zlikwidowanych składowisk odpadów. – Liczba projektów organizacji i wdrażania systemów selektywnej zbiórki odpadów. – Liczba zakupionych pojemników do selektywnej zbiórki odpadów. – Liczba wdrożonych systemów monitorowania stanu środowiska.	– Liczba zlikwidowanych źródeł niskiej emisji. – Liczba gospodarstw domowych objętych programem selektywnej zbiórki odpadów. – Liczba mieszkańców objętych programem selektywnej zbiórki odpadów. – Liczba pojemników stosowanych do selektywnej zbiórki odpadów. – Ilość odpadów poddawanych segregacji (t/rok). – Powieszenia zagospodarowanych terenów zielonych (ha).
III-1.2.	Poprawa świadomości ekologicznej mieszkańców	– Liczba działań promocyjnych, których celem jest poprawa świadomości ekologicznej mieszkańców.	– Liczba osób objętych działaniami promocyjnymi, których zadaniem jest poprawa świadomości ekologicznej mieszkańców.
III-2 POPRAWA ZEWNĘTRZNEJ I WEWNĘTRZNEJ DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ GMINY			
III-2.1.	Usprawnienie wewnętrznego układu komunikacyjnego	– Długość zmodernizowanej drogi. – Liczba wybudowanych miejsc postojowych. – Liczba zmodernizowanych miejsc postojowych. – Długość wybudowanych chodników. – Długość zmodernizowanych chodników. – Liczba zmodernizowanych obiektów mostowych. – Długość wybudowanej obwodnicy Gminy.	– Liczba samochodów przejeżdżających przez teren Gminy.

III-2.2.	Dążenie do zwiększenia dostępności komunikacji kolejowej	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba nowopobudowanych stacji kolejowych. - Liczba nowych połączeń kolejowych. 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba mieszkańców korzystających z komunikacji kolejowej.
III-3 WZROST JAKOŚCI INFRASTRUKTURY W GMINIE			
III-3.1.	Uzupełnienie sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie Gminy	<ul style="list-style-type: none"> - Długość nowowybudowanej sieci kanalizacyjnej sanitarnej w kilometrach. - Długość nowowybudowanej sieci kanalizacyjnej deszczowej w kilometrach. - Długość nowowybudowanej sieci wodociągowej w kilometrach. 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba gospodarstw domowych przyłączonych do nowowybudowanej sieci kanalizacyjnej. - Liczba gospodarstw domowych przyłączonych do nowowybudowanej sieci wodociągowej. - Liczba osób korzystających z wodociągu. - Liczba osób korzystających z kanalizacji. - Stosunek liczby budynków podłączonych do wodociągu do wszystkich budynków w gminie (%). - Stosunek liczby budynków podłączonych do kanalizacji do wszystkich budynków w gminie (%).
III-3.2.	Rozwój „infrastruktury turystycznej”	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba nowych miejsc noclegowych. - Liczba nowych lokali gastronomicznych. 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba turystów. - Liczba turystów korzystających z nowej infrastruktury noclegowej. - Liczba osób korzystających z nowej infrastruktury gastronomicznej.
III-3.3.	Rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej i sportowej w Gminie	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba wybudowanych obiektów sportowych. - Liczba zmodernizowanych obiektów sportowych. - Powierzchnia zmodernizowanych obiektów sportowych. - Długość wybudowanych ścieżek rowerowych. - Długość zmodernizowanych ścieżek rowerowych. 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób korzystających z nowej infrastruktury sportowej i rekreacyjnej. - Liczba imprez sportowych.
IV-1 GMINA PRZYJAZNA DLA PRZEDSIĘBIORCÓW			
IV-1.1.	Nadawanie charakteru proinwestycyjnego polityce Gminy	<ul style="list-style-type: none"> - Powierzchnia terenów inwestycyjnych, które stały się dostępne w wyniku realizacji projektu. - Liczba nowopowstałych i zmodernizowanych obiektów otoczenia biznesu na terenie Gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba nowych podmiotów gospodarczych. - Liczba osób korzystających z obiektów otoczenia biznesu. - Liczba nowych miejsc pracy. - Średni czas rejestracji działalności gospodarczej. - Średni czas dokonania zmian w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej. - Średni czas oczekiwania na wydanie decyzji urzędniczej. -

IV-1.2.	Tworzenie klimatu dla rozwoju Gminy o silnym potencjale turystycznym	– Liczba podmiotów zajmujących się turystyką.	– Liczba turystów odwiedzających Gminę.
IV-1.3.	Wspieranie tworzenia gospodarstw agroturystycznych	– Liczba projektów edukacyjnych skierowanych do rolników mających.	– Liczba rolników przeszkolonych w zakresie prowadzenia działalności agroturystycznej. – Liczba nowopowstałych gospodarstw agroturystycznych.
IV-1.4.	Promocja Gminy	– Liczba projektów promujących Gminę w dużych aglomeracjach miejskich. – Liczba projektów promujących Gminę zagranicą.	– Liczba turystów przyjeżdżających z dużych aglomeracji miejskich i korzystających walorów turystycznych Gminy. – Liczba turystów przyjeżdżających z zagranicy i korzystających walorów turystycznych Gminy. – Liczba miejsc pracy, która powstała w wyniku realizacji projektów promocyjnych. – Liczba nowych inwestorów.

Zakończenie

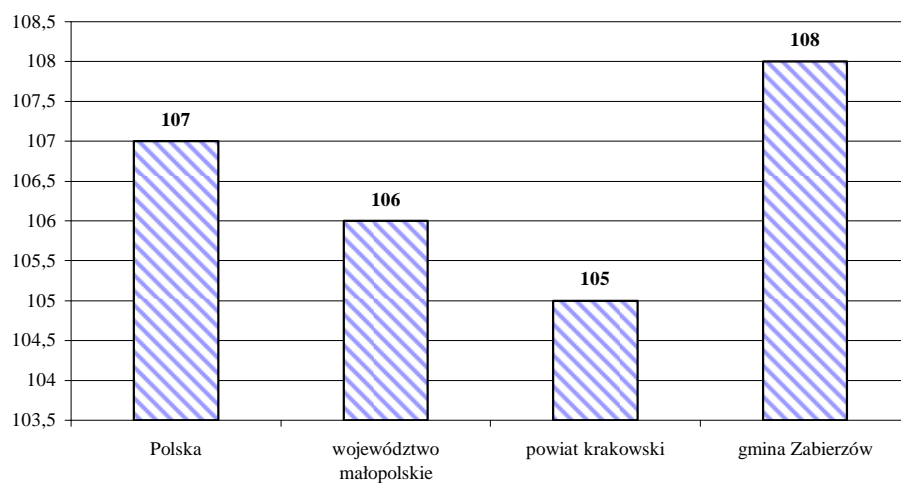
Opracowana Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Zabierzów na lata 2007–2013 jest wynikiem pracy zespołu ludzi, którym na sercu leży pomyślność Gminy i jej mieszkańców. Jest ona wyrazem woli wspólnego działania różnych środowisk dla pomyślnego rozwoju Gminy.

Dokument Strategii Rozwoju został przygotowany po odbyciu cyklu spotkań, podczas których wytyczano i konkretyzowano kierunki rozwoju Gminy. Zaangażowanie dużej grupy mieszkańców Gminy Zabierzów głęboko uspołeczniło proces budowy Strategii. Oznacza to, że wyznaczone kierunki rozwoju są zrozumiałe i akceptowane przez obywateli Gminy. Twórcy Strategii mają nadzieję, że mieszkańcy Gminy przyjmą przedstawione w niej kierunki działania, będą je wspierali oraz współdziałali w dążeniach do ich realizacji.

Jesteśmy przekonani, że realizację Strategii można rozpocząć od najmniejszego ogniwa administracji samorządowej – sołectwa. Będzie to miało ogromne znaczenie we wdrożeniu Strategii Rozwoju służącej przede wszystkim poprawie poziomu życia mieszkańców Gminy Zabierzów.

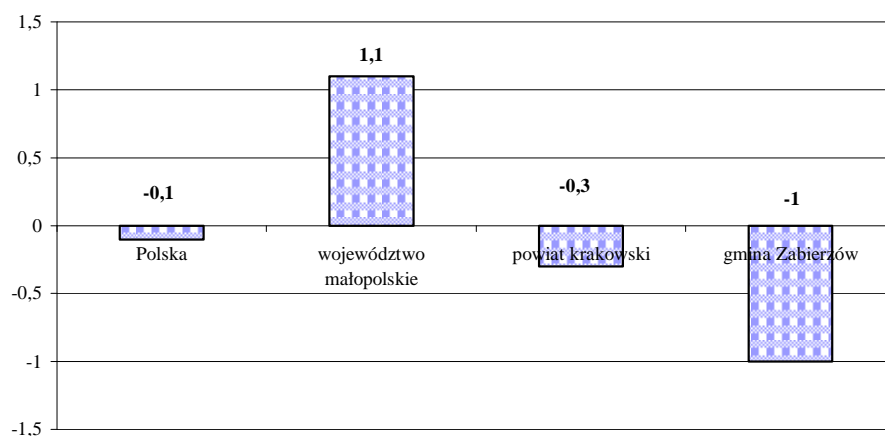
Aneks

Wykres A. Wskaźnik feminizacji w 2005 roku

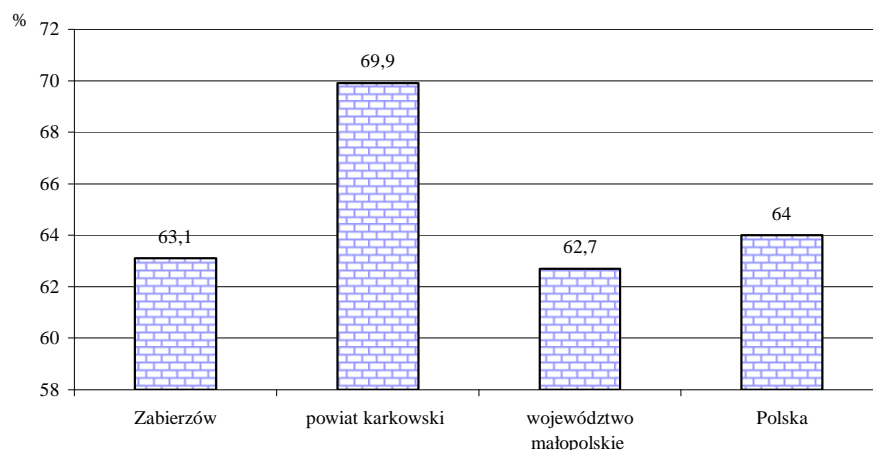
Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS 2005.

Wykres B. Wskaźnik przyrostu naturalnego w 2005 roku

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS 2005.

Wykres C. Wskaźnik obciążenia ekonomicznego w 2005 roku

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS 2005.

Tabela D. Gospodarka wodno-ściekowa w Gminie Zabierzów (stan na 31.12.2005 r.)

p.	Miejscowość	Ludność	Zaopatrzenie w wodę	Odprowadzenie ścieków	Oczyszczalnie ścieków	Zabudowa*
Miejscowości z rozpoczętą budową i projektowaną kanalizacją						
1.	Aleksandrowice	718	Ujęcie źródłane własne Wodociąg gminny	Szamba – 95% Kanalizacja – 5% L=0,6km	Ścieki będą odprowadzane do wykonywanej oczyszczalni ścieków w Balicach o przepustowości 800m ³ /d	65/20/15
2.	Balice	1197	Studnia głębinowa własna + częściowe połączenie ze Szczyglicami (woda z m. Krakowa) Wodociąg gminny	Szamba – 60% Kanalizacja – 40% L=15,9km	Ścieki będą odprowadzane do wykonywanej oczyszczalni ścieków w Balicach o przepust. V= 800m ³ /d	70/30/0
3.	Bolechowice	1571	Studnia głębinowa własna ze zbiornikami 2x500m ³ Wodociąg gminny	Szamba – 85% Kanalizacja - 15% L= 24,2km	Ścieki są odprowadzane do oczyszczalni „POMILTEK” w Żelkowie - 150m ³ /d oraz są i będą odprowadzane do oczyszczalni ścieków Kraków –Płaszów	60/40/0
4.	Brzezinka	617	Studnia głębinowa własna ze zbiornikami 2x500m ³ w Kobylanach Wodociąg grupowy gminny	Szamba – 100%	Ścieki będą odprowadzane do wykonywanej oczyszczalni ścieków w Niegoszowicach o przepust. V=800m ³ /d	80/20/0
5.	Brzoskwinia	835	Studnia głębinowa własna Wodociąg gminny	Szamba – 100%	Ścieki będą odprowadzane do wykonywanej oczyszczalni ścieków w Balicach o V= 800m ³ /d	75/20/5
6.	Burów	383	Studnia głębinowa własna Wodociąg gminny	Szamba – 60% Kanalizacja – 40% L=4,3km	Ścieki będą odprowadzane do wykonywanej oczyszczalni ścieków w Balicach 800m ³ /d	85/15/0
7.	Karniowice	837	Studnia głębinowa własna ze zbiornikami 2x50m ³ Wodociąg gminny	Szamba – 90% Kanalizacja - 10% (osiedle mieszk.)	Oczyszczalnia Spółdzielni Mieszkaniowej - do likwidacji Ścieki będą odprowadzane do oczyszczalni ścieków Kraków – Płaszów poprzez przepompownie lokalne	70/20/10

p.	Miejscowość	Ludność	Zaopatrzenie w wodę	Odprowadzenie ścieków	Oczyszczalnie ścieków	Zabudowa*
8.	Kleszczów	313	Studnia głębinowa własna+ zbiornikami 2x100m ³ Wodociąg gminny	Szamba – 100%	Ścieki będą odprowadzane do wykonywanej oczyszczalni ścieków w Balicach o V= 800m ³ /d	70/30/0
9.	Kobyłany	762	Studnia głębinowa własna + zb. 2x500m ³ w Kobyłanach Wodociąg grupowy gminny	Szamba – 75% Kanalizacja -25% L= 5,8km	Ścieki są i będą odprowadzane do oczyszczalni ścieków Kraków –Płaszów poprzez przepompownie lokalne	75/25/0
10.	Młynka	242	Ujęcie źródłane „GRANOŚĆ” ze zbiornikami 2x 500m ³ w Rudawie Wodociąg grupowy gminny	Szamba – 100%	Ścieki będą odprowadzane do wykonywanej oczyszczalni ścieków w Niegoszowicach o przepust. V= 800m ³ /d	80/20/0
11.	Niegoszowice	476	Ujęcie źródłane „GRANOŚĆ” ze zbiornikami 2x 500m ³ w Rudawie Wodociąg grupowy gminny	Szamba – 50% Kanalizacja – 50% L=10,0km	Ścieki będą odprowadzane do wykonywanej oczyszczalni ścieków w Niegoszowicach o przepust. V=800m ³ /d	80/20/0
12.	Nielepice	728	Studnia głębinowa własna + woda z ujęcia „GRANOŚĆ” Wodociąg gminny	Szamba – 100%	Ścieki będą odprowadzane do wykonywanej oczyszczalni ścieków w Niegoszowicach o przepust. V=800m ³ /d	70/30/0
13.	Pisary	573	Ujęcie źródłane „GRANOŚĆ” ze zbiornikami 2x 500m ³ w Rudawie Wodociąg grupowy gminny	Szamba – 100%	Ścieki będą odprowadzane do wykonywanej oczyszczalni ścieków w Niegoszowicach o przepust. V= 800m ³ /d	70/20/10
14.	Rudawa	1723	Ujęcie źródłane „GRANOŚĆ” ze zbiornikami 2x500m ³ w Rudawie Wodociąg grupowy gminny	Szamba – 30% Kanalizacja – 70% L=12,9km	Ścieki będą odprowadzane do wykonywanej oczyszczalni ścieków w Niegoszowicach o przepust. V= 800m ³ /d	75/25/0
15.	Więckowice	602	Studnia głębinowa ze zbiornikami 2x500m ³ w Kobyłanach Wodociąg grup. gminny	Szamba – 40% Kanalizacja - 60% L= 7,7km	Ścieki są i będą odprowadzane do oczyszczalni ścieków Kraków –Płaszów	75/20/5
Miejscowości z wykonanym zbiorczym system kanalizacyjnym						
16.	Brzezie	832	Ujęcie źródłane Wodociąg gminny	Kolektory kanalizacyjne + przykanaliki L=14,0km	Ścieki są odprowadzane do oczyszczalni ścieków Kraków – Płaszów poprzez przepompownie lokalne	75/20/5
17.	Kochanów	304	Ujęcie źródłane własne „GRANOŚĆ” Wodociąg grupowy gminny	Kolektory kanalizacyjne + przykanaliki L=6,0km	Ścieki są odprowadzane do oczyszczalni ścieków Kraków – Płaszów poprzez przepompownie lokalne	75/25/0
18.	Radwanowice	592	Studnia głębinowa własna + zbiornik o pojemności V= 100m ³ Wodociąg gminny	Kolektory kanalizacyjne + przykanaliki L=7,9km	Oczyszczalnia ścieków ECOLO-CHIEF o przepust. V=222m ³ /d własność gm. Zabierzów	70/25/5
19.	Rząska	2082	Woda m. Krakowa poprzez zbiornik ”PASTERNIK” o pojemności V=2 000m ³ Wodociąg gminny	Kolektory kanalizacyjne + przykanaliki L=18,2km	Ścieki są odprowadzane do oczyszczalni ścieków Kraków – Płaszów	75/20/5
20.	Szczyglice	591	Woda m. Krakowa poprzez zbiornik ”PASTERNIK” o pojemności V=2 000m ³ Wodociąg gminny	Kolektory kanalizacyjne + przykanaliki L=6,9km	Ścieki są odprowadzane do oczyszczalni ścieków Kraków – Płaszów poprzez przepompownie lokalne	70/30/0
21.	Ujazd	322	Ujęcie źródłane ze zbiornikami 2x100m ³ Wodociąg gminny	Kolektory kanalizacyjne + przykanaliki L=10,2km	Ścieki są odprowadzane do oczyszczalni ścieków Kraków – Płaszów poprzez przepompownie lokalne	70/30/0

p.	Miejscowość	Ludność	Zaopatrzenie w wodę	Odprowadzenie ścieków	Oczyszczalnie ścieków	Zabudowa*
22.	Zabierzów	4719	Woda dostarczana z: - m. Krakowa 20% - studni głębinowej własnej 50% - ujęcia „GRANOŚĆ” 20% - studni głęb. + zbiornik Kobyłany 10% Wodociąg gminny	Kolektory kanalizacyjne + przykanaliki L=62,9km	Ścieki są odprowadzane do oczyszczalni ścieków Kraków – Płaszów poprzez przepompownię lokalne	70/20/10
23.	Zelków	602	Własna studnia głębinowa ze zbiornikiem V=150m ³ Wodociąg gminny	Kolektory kanalizacyjne + przykanaliki L=10,3km	Oczyszczalnia ścieków w Zelkowie „POMILTEK” o przepust. V=150m ³ /dobę własność gm. Zabierzów	70/30/0

* - zabudowa: zwarta/rozproszona/osiedlowa

Źródło: Dane otrzymane z Urzędu Gminy w Zabierzowie.

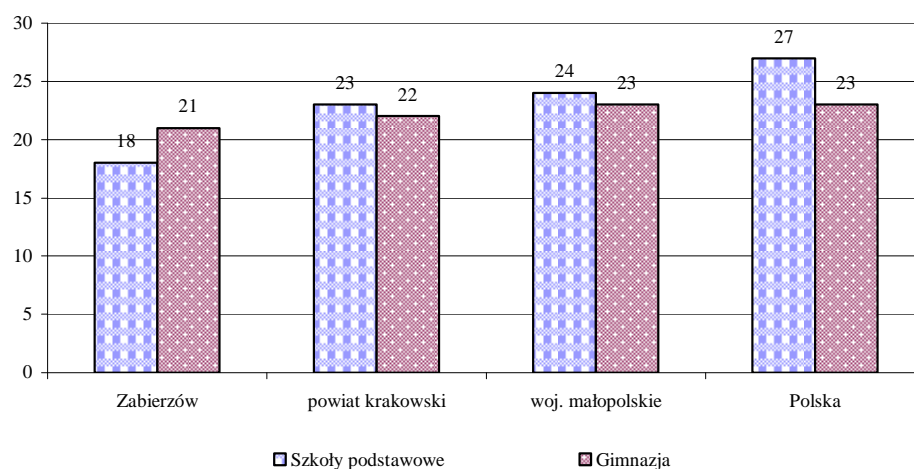
Tabela E. Planowana gospodarko-wodno-ściekowa do 2015 roku

Zbiorczy system kanalizacyjny - docelowo 2015 roku						
Lp.	Miejscowość	Ludność	Zaopatrzenie w wodę	Odprowadzenie ścieków	Oczyszczalnie ścieków	Zabudowa*
24.	Gmina Zabierzów	ok.25 000	Wodociąg gminny 100% Planowany stopień zwodociągowania 98%	Kolektory kanalizacyjne + przykanaliki L= ok.150km Planowany stopień skanalizowania 95%	Oczyszczalnia: - Kraków - Płaszów 50% ścieków - w Zelkowie 2,5% - w Radwanowicach 2,5% - w Balicach 20% - w Niegoszowicach 25%	70/25/5

*- zabudowa: zwarta/rozproszona/osiedlowa

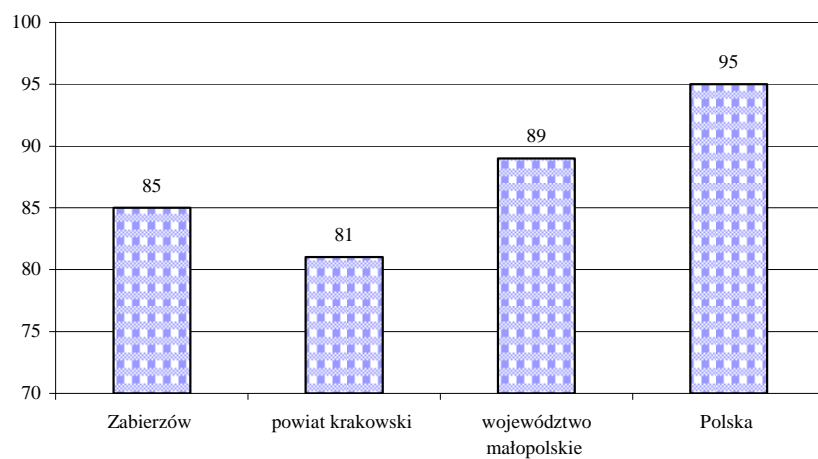
Źródło: Dane otrzymane z Urzędu Gminy w Zabierzowie.

Wykres F. Liczba uczniów przypadająca na jeden komputer w 2005 r.

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS 2005.

Wykres G. Wskaźnik przedsiębiorczości w 2005 r.

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS 2005.

Spis tabel

Tabela 1. Ludność wg faktycznego miejsca zamieszkania i płci w Gminie Zabierzów w latach 2002-2005	8
Tabela 2. Ruch naturalny ludności wg płci w Gminie Zabierzów w latach 2002-2005.....	8
Tabela 3. Migracje wewnętrzne i zewnętrzne w Gminie Zabierzów w latach 2002-2005.....	8
Tabela 4. Ludność w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym w Gminie Zabierzów w latach 2002-2005	9
Tabela 5. Liczba pracujących i bezrobotni w Gminie Zabierzów w latach 2002-2005	9
Tabela 6. Leśnictwo wszystkich form własności w Gminie Zabierzów w latach 2002-2005.....	11
Tabela 7. Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej w Gminie Zabierzów w latach 2002-2005	11
Tabela 8. Najważniejsze obiekty zabytkowe na terenie Gminy Zabierzów.....	13
Tabela 9. Oczyszczanie ścieków w Gminie Zabierzowie w latach 2002-2005.....	16
Tabela 10. Zużycie gazu w gospodarstwach domowych w Gminie Zabierzów w latach 2002-2005	17
Tabela 11. Wskaźnik skolaryzacji brutto za 2005 r.....	18
Tabela 12. Komputeryzacja w Gminie Zabierzów w latach 2003-2005	18
Tabela 13. Wyniki sprawdzianu na zakończenie szkoły podstawowej w 2006 r.	19
Tabela 14. Wyniki egzaminu na zakończenie szkoły gimnazjalnej w 2006 r... ..	19
Tabela 15. Podmioty gospodarcze w Gminie Zabierzów w latach 2002-2005	21
Tabela 16. Powierzchnie użytków rolnych w Gminie Zabierzów w latach 2002-2005 (w ha).....	22
Tabela 17. Liczba placówek handlowych w Gminie Zabierzów w 2002 i 2003 roku	23
Tabela 18. Wykaz organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie Gminy Zabierzów.....	24
Tabela 19. Wykonanie budżetu Gminy Zabierzów w latach 2002-2005	26
Tabela 20. Dochody budżetowe Gminy Zabierzów w latach 2003-2005 wg głównych źródeł.....	26
Tabela 21. Wskaźniki monitoringu Strategii Rozwoju Gminy Zabierzów na lata 2007-2013.....	56

Spis wykresów

Wykres 1. Aktywność ekonomiczna ludności Gminy Zabierzów w 2002 r. (wg NSP)	10
Wykres 2. Wydatki Gminy Zabierzów ogółem i wydatki inwestycyjne w latach 2003-2005	27
Wykres 3. Poziom długu publicznego Gminy Zabierzów w latach 2002-2005 (w zł).....	27
Wykres 4. Wysokość spłat długu w Gminie Zabierzów w latach 2002-2005.....	28